

MUZEUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ

MUSEUM OF TOTALITARIAN REGIMES

DIPLOMOVÁ PRÁCE - TEORETICKÁ ČÁST

Autor: Bc. Tomáš Krejčí
Vedoucí práce: Doc. Ing. Arch Jindřich Svatoš

Ostrava, 2019

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Tomáš Krejčí**
Studijní program: N3502 Architektura a stavitelství
Studijní obor: 3501T011 Architektura a stavitelství
Téma: **Muzeum totalitních režimů**
Museum of Totalitarian Regimes

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

Předmětem diplomové práce je provedení komplexní architektonické studie muzea totalitních režimů v Praze. Samotnému návrhu stavby předchází analytická část, ve které jsou definovány dílčí urbanistické, historické a typologické jevy související se zadáním. Na základě získaných informací byla vypracována nová koncepce zástavby městské části Praha Karlín a to včetně terénní úpravy břehu řeky Vltavy. Cílem práce je nalezení vhodného prostoru pro umístění a následný návrh multifunkčního výstavního prostoru. Ten svojí náplní posiluje erudici společnosti a současně edukační činností aktivně reaguje na její vývojový stav.

Průvodní zpráva
Situace širších vztahů
Situace okolí stavby
Půdorysy budovy
Pohledy
Řezy
Perspektivní zobrazení – vizualizace
Fyzický model navrhované budovy
Prostorové uspořádání stavby
Provozní schéma objektu

Seznam doporučené odborné literatury:

1. Manuál tvorby veřejných prostranství, Institut rozvoje a plánování hlavního města Prahy, 2013
2. Neufert Ernst: Navrhování staveb, 2. české vydání, Consultinvest, 2000
3. Hrůza Jiří: Svět měst, Academia, 2014
4. Simitch Andrea: Jazyk architektury, Slovart CZ, 2015
5. Norbert-Schulz Christian: Principy moderní architektury, Malvern, 2016
6. Detail 3/2016, Detail Concept: Visit and Community Centres
7. Snøhetta: What is a Museum Now?, Lars Müller Publishers, 2017

Platné předpisy a ČSN
Periodika a monografie v závislosti na zadání
Odborná periodika zaměřená na současnou světovou a českou architekturu
Publikace o současné architektuře

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. Ing. arch. Jindřich Svatoš**

Datum zadání: 31.10.2018

Datum odevzdání: 06.05.2019

doc. Ing. Martina Peřínková, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Ing. Radim Čajka, CSc.
děkan fakulty

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracoval samostatně pod vedením zvoleného vedoucího a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Ostravě
6.5.2019

.....
podpis studenta

Prohlašuji, že:

- Byl jsem seznámen s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo.
- Beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3).
- Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO.
- Bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.
- Bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).
- Beru na vědomí, že odevzdáním své práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Ostravě
6.5.2019

.....
podpis studenta

Anotace

KREJČÍ, T.: Muzeum totalitních režimů, Praha
VŠB – Technická univerzita Ostrava, Fakulta stavební, Katedra architektury, Diplomová práce 2019
Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jindřich Svatoš

Předmětem diplomové práce je provedení komplexní architektonické studie muzea totalitních režimů v Praze. Samotnému návrhu stavby předchází analytická část, ve které jsou definovány dílčí urbanistické, historické a typologické jevy související se zadáním. Na základě získaných informací byla vypracována nová koncepce zástavby městské části Praha Karlín a to včetně terénní úpravy břehu řeky Vltavy. Cílem práce je nalezení vhodného prostoru pro umístění a následný návrh multifunkčního výstavního prostoru. Ten svojí náplní posiluje erudici společnosti a současně edukační činností aktivně reaguje na její vývojový stav.

Klíčová slova:
Muzeum, totalita, Praha, Karlín, společnost, architektura, urbanismus

Annotation

KREJČÍ, T .: Museum of Totalitarian Regimes, Prague
VŠB - Technical University of Ostrava, Faculty of Civil Engineering, Department of Architecture, Diploma Thesis 2018
Thesis supervisor: doc. Ing. Jindřich Svatoš

The subject of the diploma thesis is to perform a complex architectural study of the Museum of Totalitarian Regimes in Prague. The design itself is preceded by an analytical part, which defines partial urban, historical and typological phenomena related to the assignment. On the basis of the information obtained, a new concept for the development of the Prague Karlín district was developed, including the landscaping of the Vltava River. The aim of the thesis is to find a suitable space for placement and subsequent design of the multifunctional exhibition space. With its content, the exhibition space will both strengthen the erudition of the society and actively respond to its developmental state by providing educational activities.

Keywords:
Museum, totalitarianism, Prague, Karlin, society, architecture, urbanism

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své diplomové práce panu doc. Ing. arch Jindřichu Svatošovi za jeho trpělivost, odborné vedení a předání rozsáhlých zkušeností z oblasti architektury, stavitelství a urbanismu.

Dále děkuji panu Ing.arch. Aleši Studentovi Ph.D. a paní Ing. arch. Kateřině Riedlové Ph.D. za jejich odborné konzultace a rady, které jsou nedílnou součástí této práce.

Současně bych rád věnoval také poděkování všem vedoucím mých ateliérových prací, kteří mne provázeli po celou dobu studia a předali mi mnoho vědomostí z problematiky studovaného oboru.

OBSAH

TEORETICKÁ ČÁST

Úvodní slovo	A1
Historie Prahy	A2-A4
Historie Karlína	A5
Totalitarismus	A6-A7
Historie hledání definice totalitarismu	A8
Druhy totalitních režimů	A9
Totalita v architektuře	A10-A12
Historie totality na území ČR a její souvislost s Prahou	A13
Panoptikon	A14
Muzeum	A15
Historie muzeí	A16
Výstavní prostor	A17–A18
Světlo a stín	A19

URBANISTICKÁ ČÁST

Lokalizace	B1
Praha - Krajina a vodstvo	B2
Praha - Krajina, zeleň	B3
Praha - dopravní systémy - hromadná doprava	B4
Praha - dopravní systémy - individuální doprava	B5
Praha - symbolické objekty	B6
Karlín - schwarzplan	B7
Ortofoto mapa	B8
Krajina, vodstvo	B9
Povodňové ohrožení	B10
Zeleň	B11
Řez prostorem	B12
Geologická sklatba	B13
Radonové záření	B14
Historie	B15
Stavební vývoj	B16
Struktura města	B17
Výšková hladina zástavby	B18
Symbolické objekty	B19
Urbanismus	B20
Systém města	B21
Duchovno	B22
Kultura	B23
Funkční vybavenost	B24
Kostra veřejného prostoru	B25
Dopravní systémy	B26
Doprava - intenzita uzlů	B27
Problémový výkres	B28
Návrh - struktura	B29
Návrh schwarzplan	B30
Návrh dopravní napojení	B31
Celková situace	B32

TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

Co je tématem diplomové práce a jejími hlavními cíli?

Hlavním cílem diplomové práce je návrh nového objektu muzea totality v Praze Karlíně. Tato náplň byla zvolena na základě analytických poznatků a souvislostí zpracovávané lokality s historickou stopou zmíněné problematiky. Funkcí muzea v tomto případě nebude jen prezentace, zpracování a uchování sbírek, ale také edukace širší veřejnosti s možností hlubšího představení stěžejních dějinných událostí druhé poloviny 20. století.

Co byly hlavní důvody v rozhodnutí při volbě tématu?

Prvním impulsem pro zvolení tohoto tématu byla určitá míra sebereflexe. Přiznání si rozsáhlých rezerv ve znalostech moderních dějin a jejich souvislostí s cílem nápravy prostřednictvím následného studia.

Důležitost znalosti moderních dějin je dnes často přehlížena a nevěnuje se jí taková pozornost, jakou by si zasloužila. Odpovědnost za tento problém však nenesou jenom střední školy, ale počátek lze hledat mnohem hlouběji a to v samotné výchově v nitru každé rodiny. A přitom právě v dnešní době, která je informacemi až přesycená, jsou hlubší znalosti problematiky tolik potřebné ke kritickému vyhodnocení a stanovení objektivního názoru založeného na faktech a vědomostech.

Znalostí historických souvislostí lze také predikovat směr budoucího vývoje společnosti a s tím související hrozby a rizika. Svoboda a demokracie nejsou samozřejmost a právě z dějin totalitních společností se o nich můžeme mnoho naučit. Kritické vyhodnocení a srovnání toho, co bylo, s tím, co je, může v mnohém pomoci nastavit správný směr a pozitivně ovlivnit “to, co bude”.

V jakém kontextu je diplomová práce řešena?

Diplomová práce je řešena v kontextu doby tzv. “postinformační”. I v tomto případě lze najít určité paralely s totalitními režimy. Objektivní a pravdivá informace dnes není potlačena jasným druhem propagandy, Naopak. Dochází k zcela opačnému extrému. Přesycenost informacemi, z nichž je pouze zlomek kvalitní a založený na faktech, může ve svém důsledku ohrozit společnost a její hodnoty, stejně jako mocenské režimy v minulém století.

Metodika práce a zpracování DP

Tato práce řeší zadanou problematiku v několika různých úrovních. Základem bylo stanovení koncepce rozvoje lokality Rohanského ostrova v Praze s následným výběrem funkční náplně cílového objektu. Ta vychází z historických souvislostí událostí úzce spjatých s touto městskou částí. V práci bylo využito analytických metod k vyhodnocení klíčových urbanistických a architektonických elementů území. S tím úzce souvisí i historický vývoj lokality a to jak v rámci městské části, tak i v kontextu celé Prahy.

Historie Prahy

Celkový historický vývoj Prahy bude v této práci shrnut do stručné stati. Hlavním důvodem selekce a následné prezentace redukovaného množství informací je, že rozsah informací potřebných pro komplexní stanovení urbanistického a historického vývoje města čerpá z mnoha různých oborů a dalece převyšuje rozsah této práce.

Nejstarší osídlení

První známky osídlení prostoru dnešní Prahy spadají až dva miliony let před počátek našeho letopočtu. Jednalo se hlavně o přechodná sídliště lovců divoké zvěře.

Rozsáhlejší sídelní celky začaly vznikat až s rozvojem zemědělství a s tím související provázaností člověka s půdou, kterou obhospodařoval. Výběr místa byl předurčen několika faktory, kde stěžejní roli hrál vodní tok, podél jehož břehů vznikaly zemědělské osady. Vltavská kotlina měla kromě říčního toku a úrodných spraší ještě jednu výhodu – vyvýšené krajinné útvary, které, které byly vhodné svými podmínkami pro vznik opevnění. Mezi první doložená sídliště patří prostory dnešní Šárky, Liboce nebo Bubence. Ty však ještě netvoří půdorys dnešní Prahy.

Příchod Keltských a následně Germánských kmenů byl počátkem kontinuity hustého osídlování Pražské kotliny. Bylo nalezeno mnoho předmětů dokládajících jejich husté osídlení prostoru dnešní Prahy. Příkladem může být oppidum s akropolí v Závisti, Babě nebo nad soutokem Vltavy s Berounekou.

Středověk

Počátek středověké Prahy lze datovat do 6. století našeho letopočtu s příchodem Slovanů. Stejně jako předchozí obyvatelé, tak i Slované využívali výhod značné členitosti terénu a svá opevněná hradiště zakládali na ostrohy nad řekou. Mezi nejvýznamnější patří nepochybně Vyšehrad a první stavby v místech dnešního Pražského hradu. Pro ten bylo důležitým milníkem přesídlení Přemyslovců z Levého Hradce právě do Prahy. Kromě mocenských center nad korytem řeky vznikala i ekonomická ve formě tržních osad při brodech přes Vltavu. Ta byla spojena cestami s hrady. Příkladem je Via Magna spojující východní Břevnov a Pohořelec přes vltavské brody s Pražským hradem. Do konce 11. století vznikají na území dnešní Prahy také první židovské domy a synagogy.

Románská Praha – 10. – 12. století

V této době dochází k upevňování významu mocenské pozice dvou center a to Pražského hradu a Vyšehradu. V obou případech pokračovala rozsáhlá výstavba, na kterou navazovalo rozšíření sídel v podhradí. Ta byla propojena sítí cest, na kterých postupně vznikala ekonomická a obchodní jádra. Mezi první patří Velké tržiště nacházející se v prostoru dnešního Staroměstského náměstí nebo Havelské tržiště s královskou celnicí ungelť, která byla vyměřena asi ve 12. století. Takto postupně dochází k počátkům stabilizace sítě cest a městské struktury Prahy.

Dalším významným elementem, který zasáhl do vývoje, je církev. V Praze byly zakládány kláštery společně s dalšími duchovními stavbami. Prvním klášterem se roku 973 stal Benediktýnský. Ten následovaly v roce 993 Břevnovský a v roce 1140 Strahovský, který je dodnes významnou dominantou města.

K přemostění obou břehů Vltavy došlo v roce 1160, kdy byl vystavěn Juditin most. Postaven z červeného pískovce a s délkou více jak 500 metrů byl ve své době unikátem ve střední Evropě.

Středověká Praha - 12. - první polovina 14. století

Charakteristická je stabilizace sídelního celku města s postupnou fixací uličního prostoru kamennými domy. Tomu napomohla i výstavba hradeb, která byla dokončena Václavem I. před rokem 1230 a jasně vymezila hranice Prahy. Do té doby byly opevněny pouze dva pražské hrady nebo některé kláštery a dvorce.

Délka fortifikace činila více jak 1700 metrů a byla proražena ve 13 místech, kde byly situovány městské brány. Ty byly chráněny hranolovými věžemi s výškou až 30 metrů.

Pražské Větší Město (dnešní Staré Město) bylo doplněno uvnitř hradebního prostoru o první nově založený sídelní útvar a to Havelské město. To se nakonec stalo po postupném rozvoji součástí Starého Města koncem 13. století.

Stavební uzávěra ve formě hradeb zapříčinila nedostatek prostoru pro další rozvoj Prahy a tak v roce 1257 Přemysl Otakar II. založil nové město v podhradí Pražského hradu a to dnešní Malou Stranu. I přes rozsáhlé centrální náměstí a významný kostel sv. Mikuláše (vysvěcený v roce 1283) nedosáhla Malá Strana stejného významu jako města na druhém břehu Vltavy.

Dalším novým městem se staly Hradčany. Významem však nedosahovaly ostatních částí města a to se projevilo minimem významných světských nebo církevních staveb. Vypovídala o tom i skutečnost, že se jednalo pouze o poddanské město.

zdroj obrázku: <http://www.vltavan-praha.cz/2015/06/nejstarsi-vyobrazeni-podskali/>

Praha Karla IV.

V roce 1346 byl korunován Karel IV. římským císařem. Tato událost v mnohém ovlivnila i historický vývoj samotné Prahy. Jedním z prvních počínů po návratu Karla IV. do českých zemí byla proměna hlavního města Českého království v sídelní středisko římských císařů. Centralizace moci do jednoho místa byla neobvyklá, protože se předchozí císaři běžně pohybovali mezi více sídly.

Založení Nového Města dne 8. 3. 1348 (datace zakládací listiny) souviselo s rostoucím významem Prahy v celé Evropě. Velmi nadčasová koncepce splňovala požadavky evropského velkoměsta ještě dalších 500 let. Byl postaven nespočet sakrálních staveb, založena univerzita, břehy Vltavy propojeny novým mostem, biskupství povýšeno na arcibiskupství a důležitých stavebních úprav se dočkal i Pražský hrad.

Půdorysná koncepce Nového Města

Jde o vrchol středověkého urbanismu. Velikost nové části činila více jak 750 ha a tím byla zcela jedinečná proti běžným evropským městům. I uliční profil se dimenzí značně lišil ve srovnání s ostatními. Například dnešní ulice Žitná se svými 23 metry zdaleka přesahovala pařížské nebo kolínské ulice s běžným profilem okolo 10 metrů.

Celkový prostor Nového Města byl vymezen druhým hradebním okruhem Prahy. Ten však na rozdíl od staroměstského měl pouze čtyři brány, kterými byly Poříčská, Horská, Koňská a Svinská.

Vnitřní městská kompozice byla složena ze tří vzájemně propojených sektorů, kde měl každý z nich vlastní centrum v podobě tržního místa.

První a pravděpodobně nejdůležitější se rozkládal okolo osy spojující Vyšehrad s dnešním Václavským náměstím přes křížení ulic Vodičkova a Jindřišská na současné Senovážné náměstí. Jeho centrálním prostorem se stalo Forum Magnum (dnešní Karlovo náměstí), kde se nacházela také Novoměstská radnice.

Jádrem druhého sektoru byl Koňský trh (dnešní Václavské náměstí). Třetí sektor se musel vypořádat s propojením Starého města s Novým. Tím byl i částečně předurčen systém uliční sítě, jelikož musel navázat na 13 bran Starého Města. Všechny tři nové městské části byly společně propojeny sítí ulic, které formují počátek blokové zástavby města.

Sakrální symbolika

Kromě důsledného rozvržení městských prostorů a sítě ulic bylo v Praze za Karla IV. pečlivě naplánováno i rozmístění sakrálních a symbolických staveb. Inspiraci čerpal ve významných městech celé Evropy. Po vzoru římských sedmi návrší bylo založeno sedm nových klášterů. Karmelitánský klášter založený roku 1347 odkazuje na římskou St. Marii Maggiore, podobně bývalý klášter italských benediktýnů s chrámem zasvěceným sv. Ambrožovi čerpá v obdobné stavbě sv. Ambrože v Miláně. Dalším byl v roce 1350 augustiniánský klášter. Ten je ojedinělý svojí centrální dispozicí odkazující na karolínskou osmibokou kapli v Cáchách.

Sakrální stavby nebyly jen centry společenského a duchovního života, ale staly se i centry kulturními díky rozsáhlým sběratelským aktivitám císaře Karla IV.

Pražský hrad a Vyšehrad

Obě mocenská centra prošla za vlády Karla IV. výraznými stavebními úpravami. Pražský hrad byl od roku 1333 obnoven v reprezentativní sídlo římských císařů. K tomu pomohla i nová dvoupatrová budova paláce s trůnním sálem a následně v roce 1392 položení základního kamene hlavní lodi Svatovítské katedrály synem Karla IV. Václavem.

Vyšehrad, který byl symbolický jakožto nejstarší sídlo českých vládců, byl nově opevněn. I zde došlo k stavbě nového palácového komplexu a přestavbě kapitoly sv. Petra a Pavla.

Praha renesanční

I přes poměrně časný příchod renesance do českých zemí (ve srovnání se zbytkem Evropy severně od Alp) bylo toto období příliš krátké na to, aby se uplatnilo v celkové urbanistické koncepci a hmotovém rozložení města. Druhým důvodem může být příliš krátký časový odstup od gotické koncepce a výstavby Karla IV. To v důsledku vedlo k zachování systému ulic a náměstí předchozí epochy.

K proměnám tedy dochází zejména lokálně přímo v městských částech. Dopomohl tomu například i požár v roce 1541, který zasáhl celý levý břeh řeky Vltavy, a tak uvolnil prostor pro novou renesanční zástavbu. Ta je charakteristická zejména budováním městských paláců a sídel. Způsob založení se značně lišil. Na Malé Straně vznikaly jako obnova území po ničivém požáru. V jiných částech Prahy pak zejména přestavbou a spojováním měšťanských gotických domů. Tyto paláce konkurovaly královským a dokládaly tak hospodářskou sílu šlechty. To bylo důsledkem hospodářské síly šlechty. V případě Prahy a českých zemí však nebyla tak velká, jak tomu bylo například v Itálii, kde města zakládala vlastní státní útvary. Mezi nejvýznamnější paláce patří Lobkovický (Schwarzenberský) nebo Martinický.

I přes všechny renesanční stavební zásahy si Praha zachovala gotickou siluetu díky velkému množství sakrálních staveb z minulého období.

Pražský hrad

Hlavními stavebními počiny je dostavba Vladislavského sálu. Jeho základ je sice gotický, rámování oken však již ovlivnilo renesanční učení. Tato kombinace a postupný přechod mezi slohy je patrný na více stavbách díky dlouho přetrvávající tradici gotické architektury.

V roce 1500 bylo nově vybudováno Ludvíkovo křídlo.

Další proměnou prošel Pražský hrad pod vládou Ferdinanda I. a následně Rudolfa II. Byly založeny nové královské zahrady s pavilony, míčovnou, skleníky a dalšími prvky. Celek zahrad pak propojil s palácem v roce 1534 Pražský most.

Praha za Rudolfa II.

Obdobně jako Karel IV. zvolil i tento panovník jako mocenské centrum Prahu. Ta se díky tomu stala opět centrem střední Evropy.

Koncentrace moci na Pražském hradě se projevila i v urbanismu. Došlo k rozvoji Malé Strany a Hradčan, které se staly atraktivními pro místní šlechtické rody. Ty zde budovaly svá sídla. Význam Hradčan ještě umocnilo povýšení na královské město.

V této době rostl i vliv židovské komunity v Praze. Díky dobrým vztahům s dvorem a bohatství židovských rodin bylo rozšířeno ghetto. To oplývalo nebývalou kulturní vyspělostí zahrnující modlitebny, univerzitu, novou radnici nebo rituální lázně. Vystavěny byly i tři nové synagogy.

Velký prospekt Prahy z Petřína | Václav Hollar | 1649

zdroj obrázku: <https://cs.wikipedia.org/>

Barokní Praha

Pražské baroko se v mnoha ohledech liší od baroka v ostatních městech napříč Evropou. Hlavní příčinou je citlivý vstup nového architektonického směru do stávající středověké struktury. Nevznikla tak přísně geometricky tvarovaná náměstí a dlouhé přímé městské třídy charakteristické pro některá italská města. Naopak baroko v Praze velmi zdařile doplňovalo stávající strukturu a ještě ji obohatilo. Kontrast barokní symetrie s asymetrií gotického půdorysu v mnoha případech ještě umocnil dynamičnost prostoru.

Barokní Praha je charakteristická pro svoji neuvěřitelnou pestrost. Postaveny byly mnohé šlechtické paláce se zahradami navazujícími skrz salu terenu došlo k změnám v průčelí měšťanských domů. Církevní stavby byly bohatě vyzdobeny ve vnitřních prostorech a i jejich exteriér prošel řadou změn. Kupole kostelů doplňující starší štíhlé středověké věže se staly novými dominantami panoramatu města.

Veřejný prostor byl obohacen o nespočet kašen, sousoší nebo morových sloupů. Asi nejlepším příkladem je umístění soch na Karlův most, který se tak stal otevřenou galerií uměleckých děl v Praze.

Barokní přestavba Prahy trvala více než jedno století a to i přes velmi komplikovaný společenský vývoj a složité stavební podmínky. Ty probíhaly pod tíhou třicetileté války, kdy byla Praha několikrát obléhána. Dalšími zásahy do života ve městě se staly tři morové rány v letech 1680, 1713 a 1715. A nakonec i církev ovlivnila protireformací vývoj ve městě. Po emigraci části šlechty došlo k upevňování moci Jezuitů. Kromě ovládnutí univerzity založili tři opěrné body ve třech pražských městech. Byly to Klementinum, Jezuitská kolej na Malé Straně s kostelem sv. Mikuláše a kostel sv. Ignáce s kolejí na Karlově náměstí.

I přes tyto okolnosti Praha dosáhla nebyvalého stavebního rozkvětu, o který se zasloužili nejvýznamnější architekti a umělci své doby. Patřili mezi ně J. B. Santini, K. I. Dientzenhofer, C. Lurago, G. D. Orsi a mnozí další.

Paláce a chrámy

Prvním signálem ve změnách architektonického slohu byla výstavba Valdštejnského paláce, saly tereny a zahrad. Rozsahu stavby a měřítku muselo ustoupit 25 domů tvořící malý městský blok. Další paláce vytvořily hlavní prostory Malé Strany a Hradčan. Příkladem jsou Černínský palác, Šternberský palác, palác Kinských a mnohé další.

Praha v době reformace a počátky průmyslové revoluce

Na začátku 19. století došlo k změnám ve vývoji společnosti napříč celou Evropou. Vlivy osvícenství, myšlenek francouzské revoluce, vědeckotechnického pokroku výrazně ovlivnily formování moderní společnosti a s tím souvisí i následné zásahy do struktury Prahy. Jedním ze stěžejních problémů byla zaostalost Habsburské monarchie, v jejímž hospodářství hrály České země dominantní roli. Všechny tyto události vedly k sérii reforem přijatých hlavně za císaře Josefa II.

V roce 1773 byl zrušen Jezuitský řád. Důsledkem toho byl zábor a ničení majetku církevních institucí. V konečném měřítku bylo v Praze zrušeno 20 klášterů a 38 kostelů a kaplí. Některé byly zbourány, jiné transformovány na nemocnice nebo chudobince.

Asi nejpodstatnější proměnou je sloučení čtyř pražských měst v jeden celek v roce 1784. Nově již Staré Město, Nové Město, Malá Strana a Hradčany nebyly samostatná města, ale dílčí městské čtvrti Prahy.

Těmito zásahy začala definitivní transformace Prahy v moderní metropoli. Magistrát města si vyhradil právo schvalování veškerých stavebních projektů v roce 1789, čímž si přichystal prostor pro budoucí zásahy a asanace v městské struktuře.

V Praze začínají vznikat první továrny, které jsou situovány do vznikajících pražských předměstí. Je to například Thomasova strojírenská továrna mezi Karlínem a Libní.

V roce 1845 přijel do Prahy první vlak po železnici z Vídně. Následně na to byl v letech 1846–1850 postaven Negrelliho viadukt, který otevřel novou železniční trasu na sever do Drážďan.

Bourání hradeb

Počátek nové éry města a jeho transformace v moderní metropoli souvisely s jeho otevřením do krajiny. Za začátek lze považovat rok 1866 a vyhlášení Prahy otevřeným městem. To vedlo k prvním bouracím pracím, které započaly u Poříčské brány na podzim 1874.

Tímto bych zakončil stručný nástin historie města před vznikem Velké Prahy. V další části se už zaměřím na konkrétní předměstí, kterým je Karlín

Phled na Prahu | Folpert van Ouden Allen | 1685

zdroj obrázku: <https://cs.wikipedia.org/>

Historie Karlína

Prostor dnešního Karlína se rozkládá na rovinaté říční nivě a formují jej dva přírodní elementy. Severní hranici tvoří koryto řeky Vltavy a jižní pak masiv Vítkova.

Počátky osídlení v tohoto místa se datují na přelom 10. a 11. století (první zmínka je z roku 993). V této době pozemky patřily břevnovskému klášteru a pravděpodobně zde i existovala malá osada. Část z těchto pozemků odkoupil od církve český král Přemysl Otakar I. pro řád německých rytířů. Ti se zde ale nakonec neusadili a po 18 letech půdu prodali zpět královně Konstancii. Dalším, kdo spravoval prostor Karlína, byla dcera královny Konstancie Anežka. Ta zde spravovala špitál sv. Františka u Svatopetrského kostela na Poříčí a díky tomu se toto místo začalo nazývat Špitálsko.

V roce 1348 bylo Špitálsko rozděleno výstavbou fortifikace Nového Města Pražského na dvě části. Menší se sice stala součástí Nového Města, ale hlavní prostor sledující tok Vltavy byl zcela odříznut od středověké Prahy. I v této době zde pravděpodobně stále existovala malá osada při nejjižnějším rameni řeky. Centrální prostor sloužil k zemědělské produkci obyvatel Starého města, kteří zde obdělávali polnosti a zakládali vinice. Ze Špitálska se tímto stalo spíše zázemí a podpůrný prostor života v Praze.

V roce 1504 postavil v prostoru Pobřežní ulice řád Křížovníků s červenou hvězdou komplex složený z kostela Obrácení svatého Pavla, špitálu, lékařské budovy a hospodářského dvora. To vneslo nový impuls do rozvoje Špitálska a na březích Vltavy začaly vznikat první mlýny a zpracovatelské provozy. S průmyslem přišli i první osadníci a v roce 1618 zde existovalo 46 usedlostí komponovaných podél dvou cest.

Další vývoj území byl zastaven třicetiletou válkou a obléháním Prahy. Důsledkem byly velké materiální škody. Areál špitálu byl zničen a jediný kostel byl v roce 1657 opět obnoven.

Po třicetileté válce došlo k výstavbě nového bastionového opevnění Prahy. V důsledku toho již nebyla osada obnovována a udělení pevnostního statusu Praze zcela vyloučilo jakoukoli možnost obnovení tohoto předměstí.

Kostel, který byl obnoven po třicetileté válce, byl v roce 1787 zrušen a v roce 1861 zbořen.

Důležitými se staly roky 1731–1737, jelikož byla při východní hranici dnešního Karlína postavena Invalidovna. I když byla realizována pouze 1/9 celkového komplexu, i tak se jedná o jednu z největších staveb v Praze.

Návrh zpracoval K. I. Dientzenhofer jako monumentální čtyřkřídlý barokní blok sloužící pro vysloužilé vojáky. Funkční náplň byla pestrá. Součástí byla střední škola, knihovna, vlastní hasičský sbor, dokonce i pivovar a vinopalna.

Jihozápadně od objektu byl zřízen hřbitov pro invalidy. Ten byl doplněn o vojenský hřbitov a v roce 1753 rozšířen o vojenskou kapli.

Na konci 18. století vznikají první průmyslové závody v prostoru Špitálska. S tím došlo i k živelnému růstu dělnické osady podél brandýské silnice. V roce 1816 existovalo v obnoveném předměstí 43 domů. Ještě téhož roku bylo rozhodnuto, že je třeba zamezit živelné a chaotické výstavbě, a proto byl zpracován regulační plán. Ten byl následujícího roku schválen. Tím bylo administrativně ustanoveno v roce 1817 Karlínské předměstí (Karolinenthal). Pojmenováno bylo po manželce císaře Františka I. Karolíně Augustě.

Nově navrženou zástavbu lze charakterizovat jako klasicistní schématický urbanismus. Je to dáno zejména přísným dodržáním ortogonálního rastru uliční sítě. Ten využil již existující brandýskou silnici, ze které se stala hlavní urbánní osa budoucího rozvoje výstavby.

Brandýská ulice byla doplněna o další dvě rovnoběžné cesty. Zde bylo opět využito již existujících komunikací. V tomto případě však polních cest. Pro vytvoření šachovnicového pole byly tyto tři rovnoběžné osy doplněny o šest kolmých příčných ulic. Tím byl dovršen návrh již zmíněného šachovnicového systému uliční sítě.

Projekt pokračoval definicí centra nového předměstí. Tím se stalo nové náměstí, na které byla umístěna dvouvěžová trojlodní bazilika s příčnou lodí v neorománském slohu. Chrám byl zasvěcen sv. Cyrilu a Metoději a k realizaci došlo v letech 1854–1863 dle projektu architektů K. Rossnera a V. I. Ullmanna.

V letech 1862–1867 došlo ke změně předprostoru baziliky z původního náměstí na park.

Další vývoj Karlína byl silně ovlivněn vedením železnice při hranici území čtvrti. V roce 1845 došlo k odříznutí zástavby od vítkovského masivu novou drahou spojující Olomouc s Masarykovým nádražím. Další důležitou realizací je výstavba Negrelliho viaduktu sloužícího dráze do Drážďan v letech 1846–1850. Ten svými oblouky zcela uzavřel jihozápadní cíp části karlínské čtvrti v prostoru svých oblouků.

V roce 1873 byla postavena trať spojující Nymburk a Těšnovské nádraží. Ta byla trasována po pobřeží Vltavy s následným propojením dvou ostrovů. Tímto byl Karlín zcela sevřen mezi železniční tratě.

Prostor ostrovů spojených tratí začal sloužit průmyslu a skladům.

V roce 1903 byl Karlín povýšen na město a do roku 1914 byl původně navržený Karlín dostavěn. Základní návrh probíhal v klasicistním duchu a nakonec byl ještě rozšířen o další soubor městských bloků. Centrem doplnění návrhu se stalo obdélné náměstí s dominantní novorenesanční školní budovou postavenou v roce 1906. Tato nejvýchoďnější část byla řešena v secesním slohu s prvky historismu. I proti původní klasicistní zástavbě je tato část vyšší. Kompozice bloků zachovává orientaci původního návrhu Karlína. Změna byla provedena ve velikosti. Zmenšení bylo docíleno vložением dvojnásobného počtu nových ulic. Tím byl Karlín dostavěn.

Další stavební činnost proběhla až mezi roky 1959–1967. Došlo k zástavbě bývalého vojenského cvičiště experimentálním panelovým sídlištěm dle plánů J. Poláka a V. Šalda. Výstavbě předcházelo vypracování územního plánu, který zpracoval J. Novotný.

Celé sídliště bylo ještě doplněno o výškovou dominantu hotelu Olympik.

Od roku 1993 je Karlín památkovou zónou.

Dnešní Karlín lze charakterizovat jeho dynamickou proměnou. Pobřeží Vltavy se mění doslova před očima. Hlavní příčinou je výstavba nových kancelářských a rezidenčních budov.

zdroj obrázku: <https://www.prahaneznama.cz/>

zdroj obrázku: <https://www.prahaneznama.cz/>

Totalitarismus

Slovní základ tohoto slova vychází z latinského “totus” znamenajícího celý, úplný. Totalitarismus je politický systém a druh diktatury. Charakteristická je snaha o absolutní moc vládnoucí skupiny neuznávající žádné meze své pravomoci. Dominantními jsou jedinci, kteří umí znejasnit a skrýt vlastní pozici v systému vzhledem k okolnímu světu. Současně přesně znají své postavení, čímž předchází neočekávaným a nebezpečným situacím. Princip polopropustného zrcadla a jeho jednostranné transparency v prostoru je v plné míře zneužit pro vědomou manipulaci společností s cílem zisku absolutní moci. Té může dosáhnout jedině ten, kdo vůči všem bude udržovat neurčitou pozici a současně dokáže nastolit takový řád, který eliminuje veškeré hrozby odporu.

Takto se stává chování vládnoucí elity neznámou pro ovládaný lid, který je podřízen striktnímu dodržování nastolených pravidel. Ta se projevují ve všech úrovních veřejného a soukromého života, mezi kterými jsou smazány jednotlivé rozdíly. Dochází k výraznému potlačení základních lidských práv včetně zneuznání svobody jednotlivce.

Totalitarismus se vyznačuje mnoha specifickými znaky. Stěžejními pro chod systému jsou mocenská asymetrie s cílenou deformací transparentnosti veřejného prostoru ve vlastní prospěch. To znamená, že režim nevykazuje snahy o reformaci existujícího stavu, ale primárně se snaží vytvořit novou, mnohdy utopickou až snovou realitu. Ta je silně provázána s nastolenou ideologií a vírou ve vlastní neomylnost.

Nástroje, které k tomu využívá, jsou cílená propaganda, kontrola svobody slova a obsahu informací a v neposlední řadě také strach. S tím lze spojit i svázanost člověka s místem, jelikož při vycestování mimo nastavený řád ztrácí režim kontrolu nejen nad chováním jedince, ale zejména nad informacemi, které může nabýt. V každém ohledu se tedy jedná o silně nedemokratický způsob vlády.

Ideologie řadící se mezi totalitní režimy jsou:

- Fašismus
- Komunistická diktatura proletariátu
- Nacismus
- Státní kapitalismus

Několik citátů k tomuto tématu

“Vše ve státě, nic proti státu, nic mimo stát.”

Benito Mussolini

“Cílem totalitní výchovy nikdy nebylo vštěpovat přesvědčení, ale zničit schopnost si nějaké utvořit.”

Hannah Arendtová

“Totalitní stát může dělat velké věci, ale jednu věc udělat nemůže: nemůže dát dělníkovi v továrně pušku a říct mu, aby si ji vzal domů a měl ji v ložnici. Puška visící na zdi dělníkova příbytku nebo farmářovy chýše je symbolem demokracie. A je naším úkolem dohlédnout, aby tam zůstala.”

George Orwell

“Ta stránka bytí, jež se ukazuje ve válce, se soustřeďuje do pojmu totality, jenž ovládá celé západní myšlení. Jednotlivci se tu redukují na nositele sil, jež jim poroučejí bez jejich vědomí. Jedinečnost každé přítomnosti je neustále obětována nějaké budoucnosti, jež z ní má vytěžit objektivní smysl.”

Emmanuel Lévinas

Hlavní znaky totalitních států

Státem vynucovaná ideologie, která v krajních případech může přecházet až v kult osobnosti silného vůdce. (třeba nacistické Německo, Čína, Severní Korea)

Netransparentnost a manipulace davu propagandou. S tím souvisela i víra v neomylnost režimu. V mnoha případech stačil jako důkaz pravdy a úspěchu vládnoucí strany pouze přednesený plán. Ten formoval neexistující realitu a odvracel myšlenky od současnosti k blízké a bohaté budoucnosti.

Ovládnutí médií a s tím související absence opozice a dostatku informací k vytvoření kritického objektivního názoru. Hlavním nástrojem v tomto případě byla cenzura.

Jediná vládní strana zamenající jeden názor, neexistuje opozice. Kritika může být trestána i smrtí. Potlačení základních pilířů demokracie spočívajících v oddělení moci výkonné, soudní a zákonodárné.

Policejní kontrola, ztráta soukromí monitoring, odposlechy, mimosoudní represe. Využití policie a armády k potlačení opozičních názorů. Trénování vojáci proti obyčejným lidem.

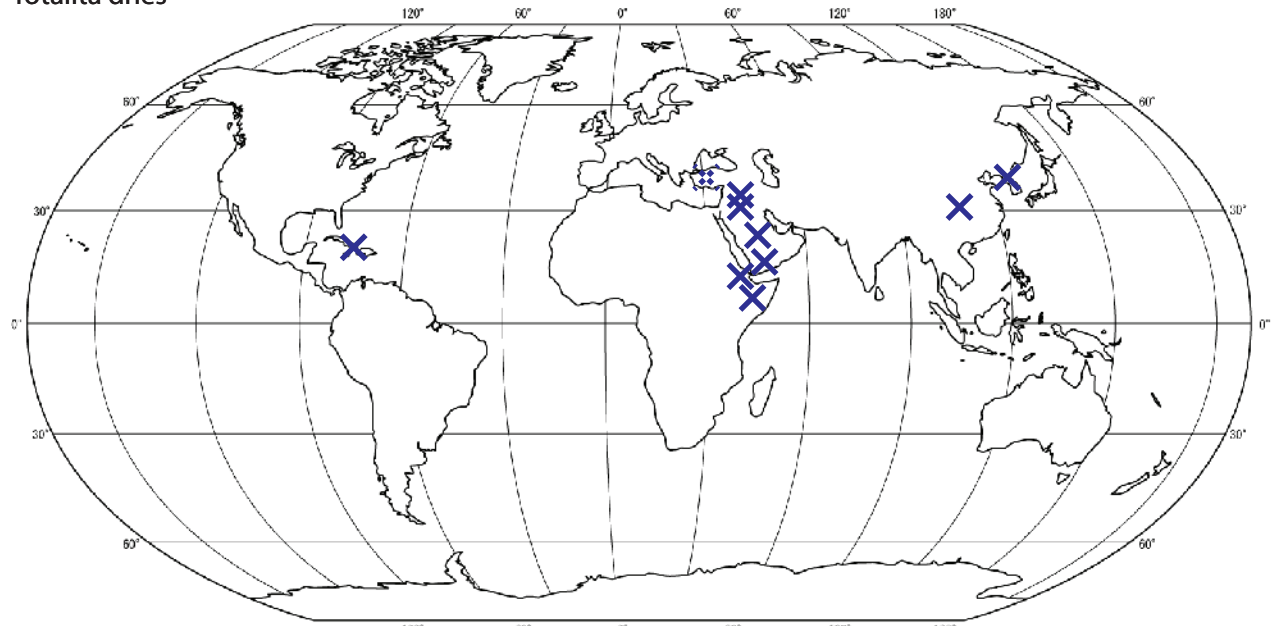
Centrální řízení ekonomiky a ekonomické represe vůči obyvatelům. Dále investice do potřeb režimu proti skutečným tržním potřebám vycházející ze zákonů nabídky a poptávky. S tím souvisí neexistence vnitrostátního svobodného trhu a potlačení „neviditelné ruky trhu“. V krajních případech byla možná cenotvorba

Uzavření hranic svoboda pohybu pouze uvnitř státu. Izolace vůči světu. Riziko spočívající v možném zpochybnění režimu.

Monumentalizace architektury a urbanismu s cílem utvrzení pravd režimu. Stavby v tomto případě slouží jako hmatatelný důkaz úspěchu a plnění nastolených plánů. Dále slouží ke každodennímu kontaktu občana s režimem a jeho ideologií a to nejen prostřednictvím budov, ale také skrze množství soch, pomníků a dalších drobných objektů.

A world map showing the locations of 20 stations marked with red 'X' symbols. The stations are distributed across North America, South America, Europe, Africa, Asia, and Australia. The map includes latitude and longitude lines, with latitude marked from 30°N to 30°S and longitude marked from 120°W to 60°E.

Totalita dnes

- Minulé
- Fašistická Itálie
- Sovětský svaz
- Nacistické Německo
- Frankistické Španělsko
- Brazílie
- Slovenský stát
- Albánie
- Japonské císařství
- Nezávislý stát Chorvatsko
- Čínská lidová republika
- ČSSR
- Rumunsko
- Lybie
- Filipíny
- Kampučia
- Argentina
- Baasistický Irák
- Turkmenistán
- Islámský emirát Afghánistán
- Al-Káida na Arab. poloostrově

datace	trvání
1922–1945	23 let
1930–1991	61 let
1933–1945	12 let
1936–1975	39 let
1937–1945	8 let
1939–1945	6 let
1939–1991	52 let
1940–1945	5 let
1941–1945	4 roky
1949–1976	27 let
1948–1989	41 let
1965–1989	24 let
1969–2011	42 let
1972–1981	9 let
1975–1979	4 roky
1976–1983	7 let
1976–2003	27 let
1991–2006	15 let
1996–2001	5 let
2006–2011	5 let

Současné	datace
Saúdská Arábie	od 1932
Severní Korea	od 1948
Kuba	od 1959
Eritrea	od 1993
Aš-Šabáb - Somálsko	od 2006
Al-Káida v Jemenu	od 2011
Islámský stát	od 2013
An-Nusrá a Džabhat Fatah aš-Šám - Sýrie	od 2016
Turecko	riziko vzniku teokracie
Čína	

Historie hledání definice totalitarismu

První formulace totalitarismu jakožto absolutní politické moci „vznikla již v roce 1923. Její autor Giovanni Amendola takto pojmenovává italský fašismus, který se zcela lišil od „běžné“ diktatury. Dalším, kdo použil výraz totalitarismus, byl filosof Giovanni Gentil. Ten ve svém díle popisuje struktury a cíle nového státu zastupujícího národ s jeho cíli. V tomto případě byl brán totalitarismus jako ideologie, která měla moc a vliv na většinu svých občanů.

Moderní chápání totality jako netolerantního, politicky centralistického autoritativního proudu diktatury pochází z pera faráře Luigi Struza. Jeho definice navazují na práci G. Amendoli.

V průběhu postupného vývoje definice totalitarismu také vznikaly odlišné názory na nutnost přítomnosti násilí a brutality v tomto politickém systému. Došlo k polarizaci názorů, kde na jedné straně stojí H. Arendtová a Raymond Aron zastávající názor, že teror je nedílnou součástí totalitních režimů. Proti tomu stojí názor Giovanni Sartoriho a José Linze, dle kterých násilí není nezbytnou součástí pro vznik totality a ovládání lidí ve státě. Přesto jej ale nevylučují. Podobně je tomu i s dalším charakteristickým prvkem a to podmínkou centrálně řízené ekonomiky. I zde existují názorové rozdíly. Například Sartori ji zcela odmítá.

Při hodnocení vývoje a krystalizace definice totalitarismu je nutno přihlédnout k časové posloupnosti a době, ve které byly myšlenky formulovány. Arendtová vychází z období před světovou válkou a po ní, tudíž je nejvíce ovlivněna diktaturou národního socialismu v Německu a bolševismem z Ruska. Naopak u Sartoriho je časový odstup větší a tak zde můžeme vidět zkoumání proměny a vývoje režimů v čase. I přes různá časová období a oblasti zkoumání jednotlivých autorů lze vysledovat množství společných znaků, na základě kterých jsou sestavena základní kritéria pro definici. Režim je tedy považován za totalitářský, má-li pouze jediné centrum vykonávající absolutní vládu prostřednictvím stání ideologie.

Friedrichova a Brzezinského kritéria a Linzova charakteristika totalitarismu

Dalšími mysliteli, kteří se zabývali definicí totalitarismu, jsou Carl Joachim Friedrich a politolog Zbigniew Brzezinsky. Ve svých pracích určili primární faktory podmiňující vznik totalitního režimu. Základy položil C. J. Friedrich a jsou jimi:

- oficiální ideologie, která je předkládána režimem a akceptována lidem
- absolutní kontrola veškerých ozbrojených složek státu
- absolutní kontrola nad médii
- užívání fyzických a psychologických nástrojů k regulaci veřejnosti (za pomoci zmíněných ozbrojených složek státu)

Tato Friedrichova teorie byla později rozvinuta Brzezinského klíčovým posledním bodem:

- absolutní centralistická kontrola ekonomiky

V této podobě zůstávají Friedrichova-Brzezinského kritéria totalitarismu nezměněna dodnes. Na práci dále navázal politolog Juan José Linz. Jeho definice stojí na třech podmínkách, při jejichž naplnění lze považovat režim za totalitní. První podmínka zahrnuje existenci centra mocenského charakteru. Druhá pojednává o samostatnosti vystupování a nezávislosti institucí. Ty jsou vždy plně podřízeny a ovládány režimem. A za třetí je existence ideologie, která je zhoubně šířena a vštěpována do sociálního myšlení občanů. Díky tomu člověk může žít i v přesvědčení a iluzi svobody a to zejména protože pro nedostatek informací nedokáže samostatně svobodu definovat.

Od společnosti je (typicky pod hrozbou perzekuce) vyžadována aktivní účast na plánech režimu. Od občanů se očekává nadšení, ne trpná poslušnost, jaká je vysledovatelná u autoritativních režimů.

Důvody vedoucí k podrobení se totalitarismu

Toto téma zkoumá ve svých pracích německý sociální psycholog, sociolog a psychoanalytik Erich Fromm. Dle jeho poznatků je člověk v moderní společnosti mnohem soběstačnější, nezávislejší i kritičtější, současně ale i také osamělejší, izolovanější a úzkostlivější. Počátek autor vidí v době reformace, kdy Martin Luther a Jan Kalvín zdůrazňovali špatnost a zkaženost lidské povahy a hlavní cíl viděli v pokoření lidské pýchy a oslavě Boha. Tyto vlivy pak připravily člověka na podřízenou roli vůči budoucím totalitním vůdcům místo Bohu a církvi. Tuto situaci v minulosti předpověděli filosofové jako například Søren Kierkegaard a Friedrich Nietzsche.

Nutno doplnit, že právě samota vede k hledání nových cílů a smyslu. Tito lidé jsou zranitelní a je to právě jednoduchost propagandy totalitního režimu, která toho dokáže brilantně využít. Jedinci nacházejí nový smysl, cítí se být součástí něčeho většího a bezmyšlenkovitě následují svého vůdce.

Americký psycholog a filosof John Dewey shrnul problém totalitarismu tak, že hlavní hrozbou demokracie není fakt, že existují totalitní státy, ale totalita v samotném člověku, jeho postojích a v institucích, která zapříčinila vítězství autority a vznik závislosti na vůdci.

Druhy totalitních režimů

Fašismus

Fašismus je politické hnutí, které v původním smyslu označuje režim vládnoucí v Itálii v letech 1922–1943. Fašismus se postupně rozšířil do dalších zemí Evropy, čímž vznikla ucelená ideologie. Ta je charakteristická pro svoje rovnostářské postoje, autoritativní a vůdcovský princip, nacionalismus, militarismus a kolektivismus, kde je soukromé vlastnictví podřízeno státu a jeho prospěchu. Proti starším politickým proudům postrádá fašismus jednotnou jasně definovanou doktrínu s programem a díky tomu se vyznačuje velkou mírou flexibility a pragmatickým stanovením cílů. Na rozdíl od německého nacismu však italský fašismus nebyl ostře vymezen v rasových a antisemitských otázkách proti vlastnímu obyvatelstvu. Výjimkou byli obyvatelé v italských državách v Africe. Hlavním představitelem byl diktátor Benito Mussolini.

Dnes existují krajně pravicová názorově až neofašistická hnutí po celé Evropě.

Nacismus

Je krajně pravicovou politickou ideologií a oficiálně uplatňovanou diktaturou v Německu v letech 1933–1945 prostřednictvím Národně socialistické německé dělnické strany. Ideologie je založena na vypjatém nacionalismu, rasismu, prvcích socialismu, militarismu a antisemitismu.

Nacismus vznikl spojením koncepce fašistického státu a rasistických teorií o nadřazenosti árijské rasy. Konflikt je v tomto případě jedním ze základních principů celé ideologie a je řešen tak, že vyšší rasa má právo zlikvidovat nižší. Tento fenomén byl již v minulosti pojmenován jako Sociální darwinismus. Právo na život mají pouze silnější a schopnější jedinci. Sám Darwin tuto úvahu odmítl argumentací lidské solidarity ovlivňující důsledky přírodního výběru. Přesto byly inspirace a vztah k přírodě obrovské. Ochrana zvířat byla propracována až do detailů, jaké množství práce může zvíře vykonávat na poli, zákaz pokusů na zvířatech nebo zdůraznění zabezpečení bezbolestnosti při všech formách chovu. Díky tomu měla zvířata vyšší stupeň ochrany než nežádoucí lidé, kteří byli masivně vyvražďováni a mučeni.

Nejvýznamnějšími teoretiky nacismu byli Rudolf Jung, který je také autorem názvu celé ideologie a knihy Der Nationale Sozialismus. Dalšími jsou pak Ernst Hubert a Adolf Hitler. Ten během svého pobytu ve vězení sepsal vlastní autobiografii Mein Kampf a to roku 1924. Zde definoval klíčové vlastnosti celé ideologie.

Dnes je tato ideologie striktně zakázána a postavena mimo zákon.

Komunismus

Je politickou ideologií požadující společné vlastnictví při odmítání třídního rozdělení společnosti. Konečným stadiem je zánik instituce státu s nastolením rovnosti celosvětové populace. Tohoto ideálu však nelze dosáhnout, natož udržet, aniž by došlo k omezení svobod části občanů státu. Hlavními nástroji komunismu jsou strach, silná ideologická propaganda, ovládnutí médií spojené s cenzurou a nesvobodou slova a v neposlední řadě i ekonomické nástroje.

První zmínky o rovnocenné společnosti s kolektivní výchovou lze najít již v Platónově Ústavě. Byli to ale až Karel Marx a Friedrich Engels, kdo vytvořili a sepsali ideologii ovlivňující svět na několik dalších desítek let. Jejich teorie měla charakter revoluce, kde zrušení soukromého vlastnictví a vykořisťování dělnictva lze dosáhnout pouze násilím.

Vznik komunismu ve vyspělých částech Evropy souvisí s průmyslovou revolucí, jejímž důsledkem bylo kromě jiného i vyčlenění nové dělnické třídy - proletariátu. Tito lidé pracovali v tvrdých podmínkách při minimálním platovém ohodnocení. To způsobilo růst pocitů frustrace a vykořisťování a také zranitelnost vůči levicovým ideologiím hlásajícím rovnost všech a to nejen v otázce příležitostí, ale také majetku. Vytvoření rovnostářské společnosti západními evropskými socialistickými stranami nakonec zůstalo pouze u pokusů. V praxi byly postupně integrovány do demokratické společnosti již koncem 19. století. Naopak ve východní Evropě byl vývoj diametrálně rozdílný. V roce 1917 došlo v Rusku k Velké říjnové revoluci a komunisté zcela ovládli moc ve státě a tím položili základ vzniku Sovětského svazu. Hlavním organizátorem státního převratu byl Vladimir Iliič Lenin spolu s Lvem Davidovičem Trockým.

Po komunistickém převratu vypukla několikaletá ruská občanská válka vedoucí k hladomoru a množství civilních obětí. Na politické scéně došlo k nastolení marxistického fundamentalismu souvisejícího s likvidací politické soutěže a k postupnému podřízení celé společnosti komunistické straně. Kromě ideologické kontroly došlo k celoplošnému vyvlastňování a zestátňování majetku. Odpůrci režimu se postupně stali obětní státního terorismu nazvaného politika Rudého teroru. Ta byla zahájena v roce 1918, nařídil ji a schválil samotný Lenin a měla již během jeho života za následek statisíce obětí.

Po vzoru bolševiků a jejich úspěšném převzetí moci dochází i v dalších zemích k formování komunistických stran. Obvykle k tomu docházelo odtržením ultralevicových leninistických frakcí z původně demokratických stran. To se stalo i v Československu mezi 14 až 16. květnem 1921.

V roce 1922 se Lenin stáhl z vysoké politiky, přičemž odchodem zanechal mocenské vakuum. Z bojů mezi komunistickými vůdci nakonec nejlépe vyšel Josif Stalin. Ten nakonec svoji pozici ještě upevnil čistkami všech potenciálních oponentů ve straně a tím se stal diktátorem s neomezenou mocí.

Po druhé světové válce došlo k rozšíření stalinistické politiky na území osvobozeném ruskou Rudou armádou. Na většině míst přetrvávala až do roku 1989, kdy došlo k uvolnění situace a pádu režimu.

Dnes komunismus stále přetrvává v několika asijských zemích a to v Číně, Severní Koreji nebo v některých regionech na Filipínách.

Diktatura proletariátu

Dle marxistické teorie se jedná o přechodovou fázi mezi kapitalismem a komunistickou společností, ve které po úspěšné revoluci získá všechnu moc dělnická třída. Tento název je uveden také v komunistickém manifestu, kde je uveden slovy: „Viděli jsme výše, že prvním krokem v dělnické revoluci je pozvednutí proletariátu na panující třídu, vydobytí demokracie. Proletariát využije svého politického panství k tomu, aby postupně vyrval buržoazii všechny kapitál, soustředil všechny výrobní nástroje v rukou státu, tj. proletariátu zorganizovaného v panující třídu, a co nejrychleji rozmnožil masu výrobních sil.“

Příkladem diktatury proletariátu je Pařížská komuna.

Státní kapitalismus

Druh socialistického systému společnosti, ve kterém je hlavní produkční síla, představující výrobní prostředky a lidské zdroje, vlastněna nebo řízena státním aparátem kapitalistickými způsoby. Systém kombinuje prvky kapitalismu, jehož produkty a řízení spadají pod státní aparát. Hlavním znakem je tedy vládní kontrola celé ekonomiky a stát vystupuje jako jedna velká korporace.

První teorie a kritiky státního kapitalismu vznikají okolo Říjnové revoluce. Ty měly společné téma zakládající se na tvrzení, že dělnictvo nekontroluje výrobní prostředky a dále výroba pro zisk a produkční vztahy se stále objevují v rámci státního kapitalismu.

Z pohledu sociálních anarchistů je státní kapitalismus represivní. Jedná se pouze o posun od soukromníka ke státu jako zaměstnavateli. Z pohledu anarchokapitalisty a libertariána není státní kapitalismus kapitalismem a to z důvodu absence volného trhu.

Totalita v architektuře

Totalitní architektura, jejíž hlavní účel vycházel z šíření politických ideologií a propagandy, vznikla v období mezi světovými válkami v Itálii. Později došlo k rozvoji v Sovětském svazu a také v nacistickém Německu. Cílem bylo posílení národního povědomí a návrat k tradičním hodnotám. Ovšem v totalitní společnosti měly tradiční hodnoty odlišnou formu a architektura tak sloužila k jednomu z vrcholů propagandy s monumentalizací symbolů režimu.

Moderní architektura se stávala nežádoucí, a proto byla v těchto státech odsuzovaná a v krajním případě došlo i k jejímu potlačení.

Nacistická architektura v Německu

I přes značné časové (doba trvání 1933 - 1945) a územní omezení se stala architektura jedním z pilířů nacistické ideologie, jejímž účelem bylo posílení všudypřítomné propagandy politických ideálů. Prvním z kroků, které učinil po nástupu k moci Adolf Hitler, bylo uzavření školy Bauhaus. Z toho plyne jasný postoj režimu a jeho představitelů k moderní architektuře, jejíž zastánci nakonec z Německa emigrovali nebo byli donuceni odejít.

Novými nositeli myšlenek architektury plně podřízené režimu se stali Paul Ludwig Troost a později Albert Speer. Klíčová byla v případě Speera jeho blízkost s ideály vůdce Adolfa Hitlera.

Znaky, inspirace a principy

Německá architektura v období nacismu vychází ze tří základních elementů, kterými jsou:

Teatrologický element

Symbolický element

Didaktický element

Teatrologický element

Čerpal inspiraci ve starořeckém divadle pro jeho spektakulárnost, dramatickост a tragičnost. Cílem se stalo vyzdvižení staré germánské civilizace na úroveň řecké a římské. Berlín se měl stát novým věčným městem a navázat tím na zašlou slávu Říma. Toho mělo být dosaženo skrze realizaci nikdy nepostavených historických objektů, čímž by došlo k oživení germánských kultů a připomenutí národní minulosti.

Novostavby (spíše se jednalo o repliky ovlivněné ideologií) měly být situovány v prostoru způsobem, aby se nedalo určit jejich skutečné stáří. Neexistoval rozdíl v přístupu napodobení stavby ze 7. nebo z 20. století.

Symbolický element

Hlavním znakem zde bylo odmítnutí moderní architektury (zavření školy Bauhaus) a upnutí se k romantické historii. V tomto případě už se nejednalo pouze o starogermánskou civilizaci, ale o směs různých historických událostí celé řady národů. Ty byly v rámci propagandy vyobrazovány jako součást nacismu a jeho nadvládou nejen nad národem, ale také podrobení si jeho kultury a historie.

Výrazná monumentalita a odkaz na Řím, se projevily při stavbě Olympijského stadionu v Berlíně. Jako předloha zde sloužilo Koloseum.

Symbolika se neprojevila jen u staveb sloužících primárně režimu. Bytová výstavba využívala prvků regionalismu. Zde však dochází k rozkolu, jelikož se jednalo vždy o umělé přenesení líbivých symbolů mimo jejich původní kontext. Nejednalo se tak o vytvoření svébytných míst, nýbrž o umělé fragmenty obrazů odlišných realit.

Didaktický element

Poslední a nemálo důležitou rolí architektury byla výchova. Ta byla realizována transformací stávajícího veřejného prostoru a vložením prvků souznějících s požadavky ideologie. Tím získaly náměstí a ulice novou edukační funkci.

Teorie hodnotných ruin

Měla inspiraci ve starověkých civilizacích, zejména egyptské, římské a částečně i v řecké. Monumenty a symboly přetrvávají tisíce let i po pádu těchto říší. Tuto zprávu ze zahraničí měla být schopna poslat i plánovaná Třetí říše.

Autorem teorie je architekt Albert Speer.

Příklady

Haus der Kunst, květen 2006

Neue Reichskanzlei, duben 1939

Zeppelinfeld – Albert Speer – Norimberk, Německo – 1936

Haus der Kunst – Paul Ludwig Troost – Mnichov, Německo – 1937

Neue Reichskanzlei – Albert Speer – Berlín, Německo – 1938

Jugendherberge – Carl Vessar – Urfeld, Německo – 1935

rekreační středisko Prora, na ostrově Rujána (1936 – 1939, nedokončeno)

Olympijský stadion v Berlíně

zdroj obrázku: <https://www.picswe.com>

Palác Italského olympijského výboru

zdroj obrázku: <https://en.wikipedia.org>

Fašistická architektura v Itálii

Hlavním rozdílem proti Německu byl přístup vládnoucího režimu. Architekti nebyli nuceni potlačovat modernu, ale dokonce ji rozvíjeli včetně nových postupů. Ty kombinovali s historickým odkazem, který stále připomínal již zašlou slávu. Tímto kompromisem vznikl nový styl, který odsuzoval jak eklektismus, tak antihistorický postoj modernismu.

V čele tehdejšího stavebního rozvoje stálo seskupení architektů “Gruppo 7” založené v roce 1927. Jeden z představitelů, Marcello Piacentini, byl poradcem Mussoliniho v odvětví architektury.

Hlavní principy

Hlavním prostředkem fašistické propagandy na poli architektury v Itálii byl Řím. Z tohoto důvodu byly nejdůležitější stavební projekty situovány právě v hlavním městě. Zde byl kladen důraz na přestavbu okolí již stávajících památek a to z důvodu posílení již tak výrazné monumentalizace a dominance stávajících prostorů. Novostavby byly naopak mnohem prostší, inspirované neoklasicismem a jejich nosnou myšlenkou bylo vyobrazení běžného klidného života pod vládou režimu. S tím souviselo i propojování sedlácké a vojenské cti s odkazem na římskou vojenskou tradici.

Příkladem moderní architektury je továrna společnosti Fiat v Turíně. Je zdárným příkladem skloubení historizující formy při využití moderních materiálů. Mezi dalšími příklady moderní architektury v Itálii lze nalézt stavby s výrazným odkazem na Le Corbusiera.

Příklady

Vojenský letecký hangár – Pier Luigi Nervi – Orbetello, Itálie – 1936

Fiat-Fabrik – Giacomo Matté-Trucco – Turín, Itálie – 1923

Augustovo mauzoleum – Vittorio Ballio-Morpugo – Řím, Itálie – 1937

zdroj obrázku: <https://www.designingbuildings.co.uk>

Architektura Sovětského svazu

Obdobně jako u nacistického Německa, i režim Sovětského svazu využíval architekturu k posílení a upevnění své moci. K realizaci všech plánů měl na rozdíl od Německa mnohem více času. Problém však nastal díky nedostatku finančních a materiálních zdrojů. To mělo za následek, že výsledné realizace jsou jen karikaturou původních smělých plánů.

Podobně jako v nacistické, tak i v socialistické architektuře lze definovat tři základní prvky, které výrazně ovlivnily její směr. Jsou to:

Konstruktivismus

Symbolika

Gnosticismus

Konstruktivismus

Tento proud zásadně ovlivnil architekturu 20. století. Do popředí se dostává jednoduchá strohá industriální estetika využívající principy elementární geometrie. Hlavním stavebním materiálem se stala ocel.

Nově stavěné objekty byly charakteristické pro svůj přidatý sociální rozměr. Do kolektivních domů se umísťovaly společenské místnosti nebo třeba sdílené prostory prádelny.

Symbolismus

Na rozdíl od Německa se Sovětský svaz neupínal v takové míře k minulosti, ale naopak. Vzorem se stalo všechno nové a moderní. Velký obdiv vzbuzovaly mrakodrapy, které díky své výšce staví diváka do role pouhého pozorovatele. Tím byla potlačena jeho jedinečnost a vyzdvížena síla kolektivu, který dokázal něco takového realizovat.

To vzbuzovalo snahy o budování megalomanských projektů, které na sebe vázaly mnoho překážek, které bylo nutno překonat. Hlavní roli sehrál v této době konstruktivismus.

Dalším přístupem, který se zcela odlišoval od utilitární estetiky konstruktivismu, byl sociální realismus. Ten čerpal inspiraci v historii, a to zejména ve starověkém Řecku a Římě.

Gnosticismus

Původem filosoficko-náboženský směr myšlení, jehož počátky sahají až do pozdní antiky. Hlavními znaky jsou odmítání hmotného světa a hledání spásy ve skutečném poznání podstaty, které bylo vyhrazeno pouze úzkému okruhu lidí. To ovlivnilo v mnoha směrech vůdčí skupiny Socialistického svazu v jejich rozhodování o budování obrovských plánů při faktickém přehlížení materiálních a personálních nedostatků. Zaslepenost vlastní neomylností a bezchybností u vládnoucí elity vedla často ke vzniku nesmyslných plánů odporujících rozumovému opodstatnění. Ideologie a způsob jejího chápání se staly nadřazenými vědě a racionální interpretaci světa.

Historie totality a její spojitost s územím Prahy

Prvním z novodobých totalitních režimů, který vznikl na území Československa, byl komunismus. Důležité je ovšem podotknout, že je až druhý v pořadí zisku reálné moci. Krajně levicová parlamentní strana KSČ (Komunistická strana Československa) byla zpočátku programově vedena po vzoru Sovětského svazu k třídnímu boji a nastolení rovnosti všech v občanské společnosti. K dosažení cílů bylo použito extrémních prostředků propagandy včetně cenzury opozice, sledování odpůrců režimu s případy jejich uvěznění nebo fyzické likvidace. V roce 1993 byla celá ideologie prohlášena za protiprávní, zločinnou a zavrženíhodnou.

Počátek založení KSČ jde vystopovat k datu 15. 9. 1920. Ten den došlo k schůzce 291 důvěrníků sociálně demokratických organizací Velké Prahy v karlínském hostinci U Zábranských (Křížíkova 89, č.p. 330). Ti zde položili základy pro vytvoření sociálně demokratické levice, ze které později vznikla KSČ. Tato událost byla připomínána pamětní deskou, dnes již odstraněnou.

Následující rok (1921) ve dnech 14.–16. 5. se ve velkém sále Národního domu v Karlíně konal první ustanovující sjezd KSČ. Účastnilo se jej 569 delegátů původní levicové Československé sociální demokracie, kteří vytvořili nový výkonný výbor a následně zvolili nové předsednictvo. Po vzniku strany se jednalo o jednu z největších komunistických stran na světě. Na domácí scéně zaznamenala prudký růst vlivu, když ve volbách v roce 1925 skončila na druhém místě s 41 mandáty. Ještě téhož roku došlo k prvním krokům „bolševizace“ s programovým propojením a závislostí na Komunistické internacionále (a tím na Komunistické straně Sovětského svazu).

Ve dnech 18.–23. 2. 1929 se konal v holešovické Domovině V. sjezd KSČ. Hlavní událostí je odchod většiny zakládajících členů a zmocnění se vedoucích funkcí skupinou „karlínští kluci“ vedenou Klementem Gottwaldem. I přes tyto změny strana v dalších volbách získala 30 mandátů a skončila na čtvrté pozici. Tu obhájila i v následujících volbách v roce 1935. V tomto období také začíná sílit vliv Sovětského svazu a mezinárodní Kominterny. Prvním náznakem je změna postoje vůči sudetským Němcům. Zprvu KSČ hájila jejich práva, později na příkaz Kominterny diametrálně změnila názor a začala obhajovat zájmy demokratického Československa zejména proti rostoucímu vlivu nacismu.

Po napadení a vzniku protektorátního režimu byla strana rozpuštěna a stala se ilegální. Do odboje proti okupaci se nezapojovala a to z důvodů dodržování pokynů z Moskvy a paktu o neútočení mezi SSSR a Německem. Vše se změnilo po napadení SSSR Hitlerem. Smlouvy o rozdělení vlivu byly porušeny a členové KSČ na území protektorátu začali aktivně podporovat odboj v čele s Klementem Gottwaldem. Cílem nebylo jen osvobození a poválečná obnova Československa pod dohledem SSSR, ale také příprava k převzetí moci v Československu spojená s likvidací demokracie. Podporu k těmto aktům zajistila Vsesvazová komunistická strana SSSR.

Dne 25. února 1948 došlo k převzetí moci KSČ ve státě. Vláda získala důvěru hlasy všech 230 poslanců 11. března. Ještě téhož roku došlo k pohlcení Sociální demokracie a po vzoru SSSR došlo k pohlcení Sociální demokracie a po vzoru SSSR i k odstranění nepohodlných členů a započalo období teroru. To souviselo s množstvím politických procesů, které měly jediný cíl a to odstranit jakoukoli možnost ohrožení režimu. Bylo popraveno 241 lidí, kteří se stali oběťmi justičních vražd režimu, nejznámějším případem takových procesů byl případ Milady Horákové. Další dostali nepřiměřené tresty vězení nebo byli posláni do pracovních táborů. To vyvolalo první vlnu emigrace do zahraničí.

Reformní rok 1956 se na území Československa téměř neprojevil. K uvolnění situace došlo až v období let 1967–1968. Reformy KSČ však zarazil 21. srpna 1968 vstup vojsk Varšavské smlouvy s následnou okupací území státu. Započala éra normalizace, nová vlna perzekucí a pronásledování občanů vlastního státu nesoehlasících s režimem. Ta přetrvávala až do listopadu 1989, kdy došlo k demokratickému převratu ve většině zemí východního bloku. KSČ na to reagovala přejmenováním na KSČS a fungovala až do svého zániku 7. dubna 1992. Okupace vojsky byla ukončena o rok dříve jejich odsunem v létě 1991.

Dnes je nástupnickou politickou stranou KSČ strana KSČM.

Sjezdy KSČ

Ustavující sjezd KSČ - 14. až 16. května 1921

Slučovací sjezd KSČ - 30. října až 2. listopadu 1921

1. sjezd KSČ – 2. až 5. února 1923

2. sjezd KSČ – 1924

3. sjezd KSČ – 1925

4. sjezd KSČ – 1927

5. sjezd KSČ – 1929

6. sjezd KSČ – 1931

7. sjezd KSČ – 1936

8. sjezd KSČ – 28. až 31. března 1946(konal se ve velkém sále Paláce Lucerna)

9. sjezd KSČ – 25. až 29. května 1949

10. sjezd KSČ – 11. až 15. června 1954

11. sjezd KSČ – 18. až 21. června 1958

12. sjezd KSČ – 4. až 8. prosince 1962

13. sjezd KSČ – 31. května až 4. června 1966

14. mimořádný sjezd KSČ (Vysočanský) – 22. srpna 1968

14. sjezd KSČ – 25. až 29. května 1971

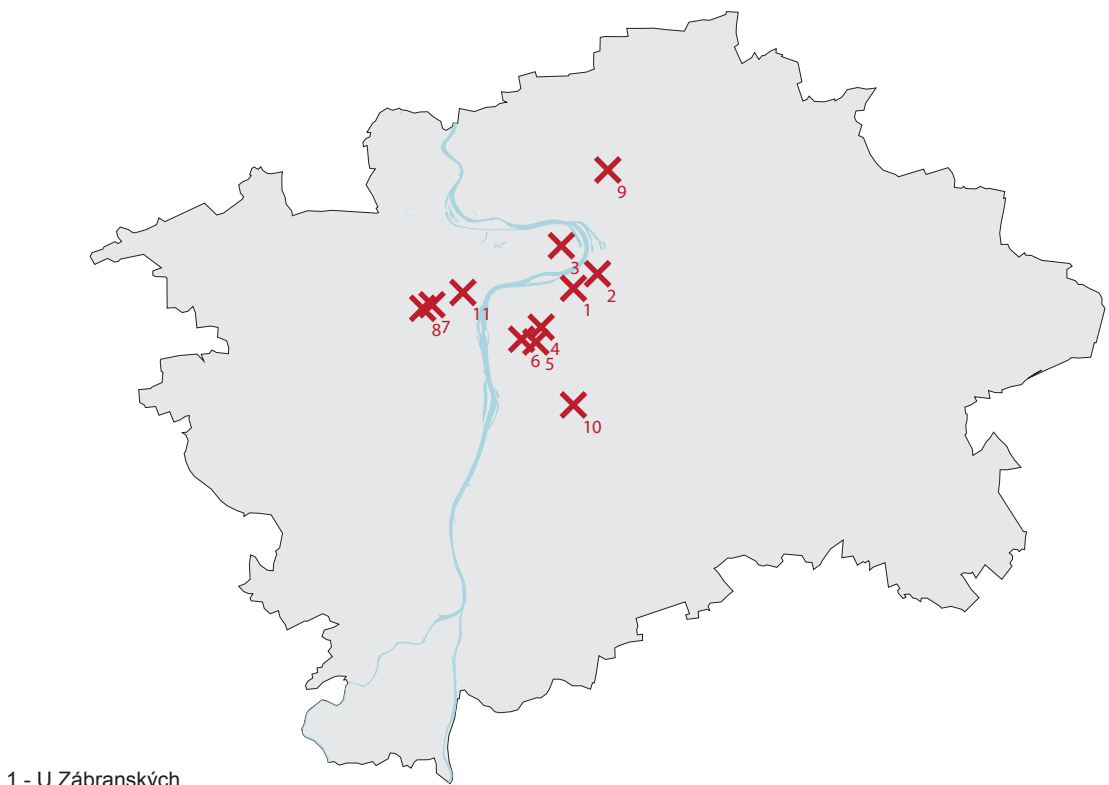
15. sjezd KSČ – 12. až 16. dubna 1976

16. sjezd KSČ – 6. až 10. dubna 1981

17. sjezd KSČ – 24. až 28. března 1986

18. mimořádný sjezd KSČ – 20. až 21. prosince 1989

18. sjezd KSČS – 3. až 4. listopadu 1990

1 - U Zábranských

2 - Národní dům

3 - Domovina Holešovice

4 - Místo protestu Jana Palacha

5 - Borůvkovo sanatorium -Jan Palach

6 - Borůvkovo sanatorium -Josef Toufar

7 - Hradčanský domeček

8 - Místo smrti Jana Masaryka

9 - Ďáblický hřbitov

10 - Státní soud - politické procesy

11 - 25. 2. 1948 - studentský pochod na Pražský hrad

Panoptikon

Jedná se o architektonickou koncepci systému věznic nebo jiných objektů, které vyžadují neustálou kontrolu nad lidmi nacházejícími se uvnitř. Autorem je utilitaristický filosof Jeremy Bentham, který ji představil v roce 1785.

Samostatná věž stojící uprostřed kruhového věnce cel umožňuje v jakémkoli okamžiku zaujmout novou pozici a mít přehled nad situací v kterémkoli místě v prostoru. Vzhledem k fyzickému omezení nemůže nikdy jedinec vidět současně celé dění v panoptikonu. To ale neví vězni, kteří jsou v celách po obvodu. Nemají možnost zjistit kdo je v daný okamžik sledován a kdo není. Z toho důvodu se musí chovat dle stanovených pravidel, nechtějí-li být chyceni a potrestáni. Jedná se o permanentní nátlak na chování jedince. Ten se musí z důvodu vlastní bezpečnosti neustále chovat takovým způsobem, jako by byl zrovna sledován.

Z popisu panoptikonu je zřetelná alegorie a propojení této koncepce s architekturou totalitních režimů.

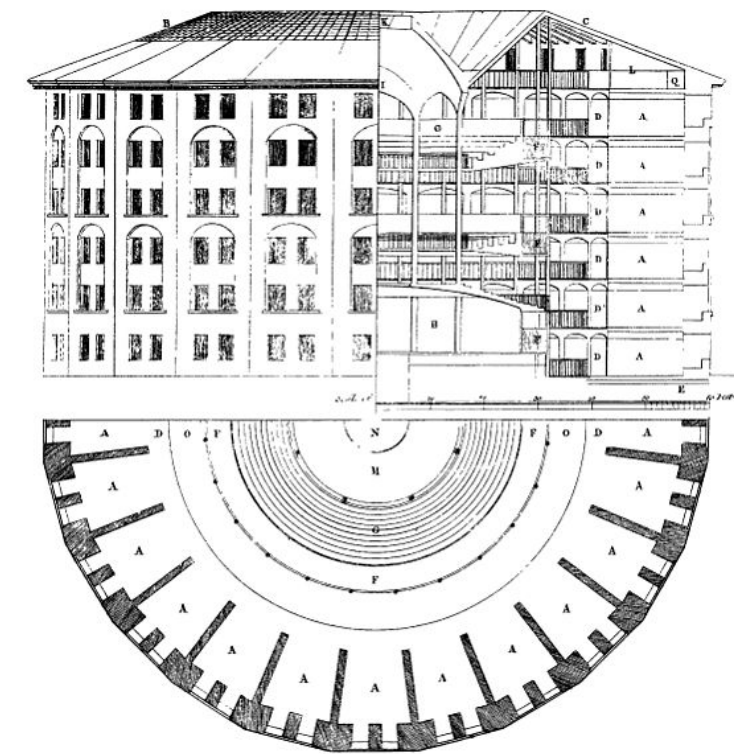
Asymetrie transparentnosti zde dosahuje extrému díky kontinuitě situace pozorovaného. Nikdy neví, kdy byl a kdy nebyl pozorován.

Dozorci i vězni v panoptikonu sdílí společný prostor, role a pozice jsou ale odlišné.

Realizace panoptikonu

Autor koncepce se nedožil realizace i přes značnou míru úsilí. Po jeho smrti však došlo k postavení několika objektů blížících se ideální formě panoptikonu. V České republice je to například Borská věznice v Plzni.

Nejblíže, uskutečnění všech podmínek a cíli svého předobrazu byla věznice Presidio Modelo na Kubě. Byla postavena v letech 1926–1928 za diktatury Geralda Machada. Ještě před uzavřením v roce 1967 v ní byli věznění i bratři Fidel a Raul Castrovi

Panoptikon

zdroj obrázku: <https://cs.wikipedia.org/>

Guggenheimovo muzeum v Bilbao

zdroj obrázku: <https://pixabay.com>

MUZEUM

Původ slova lze hledat ve výrazech *musaion* znamenající chrám múz, taktéž řecky *mouseion*. Dnes je muzeum definováno dle norem Mezinárodní muzejní rady a to jako stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení. Základním posláním je prezentace sbírek. Ty jsou uloženy jednak v depozitářích a zejména ve výstavních prostorech. Zde k nim má přístup veřejnost, vždy ale v určitém vyhrazeném čase. Tuto funkci dále doplňuje u některých muzeí (záleží na velikosti a specializaci) badatelská. Zde dostane návštěvník možnost studovat i běžně veřejnosti nepřístupné artefakty, ale pouze za splnění muzeem předem daných podmínek.

.

Dělení muzeí

Existuje několik základních způsobů, jak lze muzea rozdělit. Ty vycházejí z odlišných parametrů .

Parametr územní působnosti:

Dle tohoto rozdělení existují muzea celostátní, národní, regionální, oblastní, okresní a místní .

Parametr zaměření sběrného programu:

Dělí muzea na všeobecná, vlastivědná, specializovaná oborově.

Parametr velikost muzea:

Velikost muzea souvisí s rozsahem sbírky a velikostí spádového území

Speciální muzea, nemovité exponáty a skanzeny

Jde o specifický druh muzea, který je vázán ke konkrétnímu objektu. Název muzea může být převzat z původního účelu stavby, která postupně ztratila svoji funkci.

Galerie

Galerie jsou instituce zaměřené ve své sbírce výhradně na obrazy a sochy. Dále se mohou dělit na obrazárny, glyptotéky či lapidária

ICOM

Mezinárodní rada muzeí je institucí se sídlem v Paříži spojující muzea a jejich pracovníky se sídlem v Paříži. Byla založena v roce 1946 čtrnácti zeměmi, mezi které patřilo i Československo. To poté založilo svůj vlastní národní výbor, který však již neexistuje. Dnešními nástupci Československého výboru ICOM jsou Český výbor ICOM a Slovenský komitét ICOM.

Důvodů existence rady ICOM je několik. Kromě vzdělávání a sdružování muzeí a jejich zaměstnanců se rada také aktivně zapojuje do bojů proti krádežím a obchodu s kradenými uměleckými předměty, a tím se přímo podílí na ochraně světového kulturního dědictví.

1986 - vznik etického kodexu pro pracovníky muzeí a galerií

2013 - vznik etického kodexu pro přírodovědná muzea. Ten zároveň slouží jako manuál k způsobu zacházení s lidskými a zvířecími ostatky ve sbírkách, stanovuje jak pracovat s minerály a horninami.

Mezinárodní den muzeí

Důležitost muzeí ve společnosti, kterou obohacují na mnoha úrovních, dokládá fakt, že byl zaveden Mezinárodní den muzeí. Koná se pravidelně od roku 1977 vždy 18. května. S touto událostí je spojeno mnoho kulturních akcí a také časté ukázky běžně nepřístupných sbírek.

Muzea s totalitní tematikou

Muzeum komunismu v Praze

House of Terror v Budapešti

Territory of Terror” Memorial Museum of Totalitarian Regimes - Lvov

Muzeum železné opony - Valtice

Camp Alzhir

Museum of crimes and victims of communism

Muzea alokovaná v koncentračních táborech například Osvětim

A dále množství menších exhibicí spojených přímo s konkrétními místy činu.

Národní muzeum v Praze

zdroj obrázku: www.nm.cz

HISTORIE MUZEÍ

Počátky novodobého muzejnictví, které jsou spjaty se studiem, uchováním a rozšiřováním tématických sbírek, lze hledat v osvícenství. Kořeny shromažďování a koncentrace dokladů kulturní historie člověka jsou však mnohem hlubší.

Doba předmuzejní

Již v antice existoval obrovský zájem o umění. To se projevovalo napříč prostorem, do kterého tehdejší společnost umísťovala nejrůznější sochy. Ty zpravidla souvisely s mytologií a kulturním směrem obyvatel. Muzeem se tak stávalo veškeré veřejné prostranství, centra lokálních komunit (například římské lázně) anebo božské chrámy.

Ve středověku došlo k výrazné proměně tematizace cílových sbírek. To bylo ovlivněno nástupem křesťanství a jeho silnou pozicí ve společnosti. Byl to například Karel IV., kdo shromáždil obrovské množství relikvií svatých. Expozice se z veřejných prostranství antiky primárně přesunula do kostelů. Zde se uchovávaly nespočetné sbírky obrazů, fresek a jiných dokladů lidské činnosti. Vše vykazovalo silně religionistický charakter. Renesance přinesla uvolnění křesťanských dogmat. Umění čerpá inspiraci v antice, ke které se hlásí. Vznikají také první soukromé sbírky. Mezi nejznámější patří pinakotéka toskánského bankéře Cosima I. Medicejského. Díky jeho zájmu o umění dosáhla Florencie okolo roku 1560 nebývalého kulturního rozkvětu.

Doba baroka přinesla opět návrat ke křesťanským hodnotám. Došlo k tzv. „barokyzaci“ krajiny. To znamenalo nebývalý stavební rozvoj malých objektů. Vznikl nespočet kapliček, morových sloupů nebo památníků. Mosty byly osazovány sochami. Nejlepším příkladem je dnešní Karlův most. Ten je galerií sochařského umění ve veřejném prostoru.

Počátek muzejnictví

Slovo *mouseion* (chrám múz) pochází z pera katolického faráře Paola Giovioho. Ten tak nazval sbírku svých portrétů.

Nejstarším veřejně přístupným muzeem v Evropě bylo Ashmoleanovo Muzeum v Oxfordu. Jeho budova byla postavena v letech 1678–1683. Sběrka se skládala z předmětů různého charakteru, které získal při svých cestách Orientem a Amerikou Elias Ashmole. Odlišnost exotických předmětů, které muzeum představilo veřejnosti dalo za vznik názvu Sběrka kuriozit Eliase Ashmolea.

Osvícenství

Změny ve společnosti na konci 18. a počátku 19. století spjaté s filosofickým směrem osvícenství položily základy vzniku systému muzejí, jak je známe dnes. Odklon od náboženství a jeho nahrazení vědou vedlo k rozsáhlé výstavbě nových chrámů vědy a umění. Ty představovala právě muzea a projevilo se to i na jejich architektuře, která byla značně monumentální.

Jedním z prvních muzeí byl Pařížský Louvre založený roku 1793. Toto muzeum cílilo v průběhu revoluce na prezentaci spojenou s Republikou.

Následující devatenácté století je charakteristické pro obrovský rozmach muzejnictví. Jen na území Čech a Moravy bylo založeno mezi lety 1864–1890 hned 49 nových muzeí. Nejstarší se nachází v Opavě a vzniklo přestavbou místního gymnázia v roce 1814. Sběrky dodal místní profesor Faustin Ense a bývalý voják František Mükusche z Buchbergu.

Následovalo rozhodnutí o vybudování Moravského zemského muzea v Brně v roce 1817. Hlavní inspirací se v tomto případě stalo existující muzeum Joanneum (založeno r. 1802) nacházející se ve Štýrském Hradci. To později sloužilo i při hledání vzoru pro Národní muzeum v Praze, které bylo realizováno v letech 1885–1890. Návrh vypracoval architekt J. Schulz.

Mimo území Česka je asi nejvýraznějším objektem sloužícím k výstavnictví Křišťálový palác navržený Josephem Paxtonem v roce 1851 ve Velké Británii.

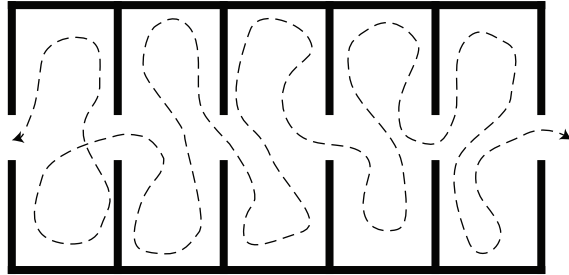
Muzea dneška

Současná doba klade zcela odlišné nároky ve srovnání s minulostí. Výstavní funkce je často doplněna o různé interaktivní formy edukace. Sběrky jsou obohaceny o multimediální prezentace, které vystavené artefakty doplňují.

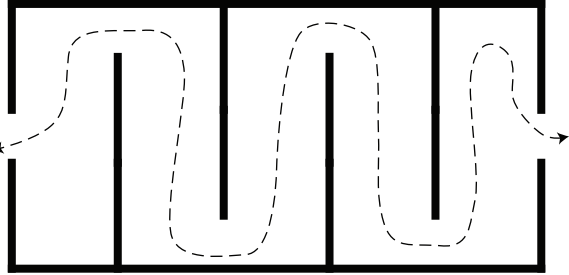
I přes pokrok doby hlavní poslání zůstává neměnné. Muzea jsou stále nositeli kulturního dědictví společnosti.

VÝSTAVNÍ PROSTOR

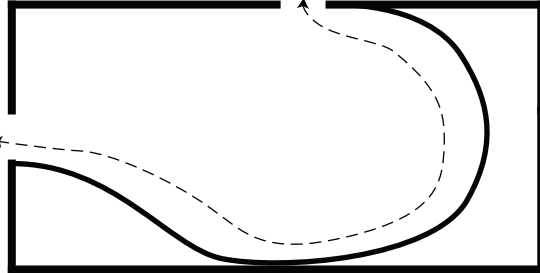
SYMETRICKÝ VÝSTAVNÍ PROSTOR

ASYMETRICKÝ VÝSTAVNÍ PROSTOR

KRUHOVÁ PŘÍČKA

SCHEMATA - VLASTNÍ TVORBA

V dnešní době informačních technologií, kdy jsme zahlceni nekonečným množstvím zpráv z celého světa, je nezbytné rozeznávat jejich důležitost a relevanci. To úzce souvisí s návrhem výstavního prostoru a organizace jeho výsledného půdorysu. Způsob organizace expozice musí zajistit nerušený a kontinuální pohyb návštěvníka při maximální redukci jakýchkoli vnějších činitelů nesouvisejících s tématem výstavy.

Úkolem architektury je v tomto případě definice a splnění základních prostorových a strukturálních požadavků. Provozní řešení je neméně důležité. Stanovení cílového scénáře pořadí dojmů, které má návštěvník zažít, také ovlivní konečnou koncepci a to zejména u stálých výstav. Aplikace maximálního množství hmotných a nehmotných elementů ovlivňující psychiku člověka nakonec zanechá v návštěvníkovi intenzivnější konečný dojem. K tomu lze využít různé druhy světelných a zvukových efektů, kombinace barvy a grafiky a v neposlední řadě také proporčních vlastností prostoru. Výsledné návrhy prostředí se tak často liší díky různorodosti obsahu a charakteru výstavy.

Historický vývoj výstavního prostoru

Jeden z prvních pokusů o organizaci výstavního prostoru předcházela Světové výstavě v Paříži v roce 1867. Ta byla situována do oválného prostoru galerie, což se projevilo i v architektuře budovy.

Dalším příkladem experimentů s tímto návrhem je exhibice konaná v Berlíně v roce 1936. Ta využila silný nástroj symetrie k vyjádření jasného řádu a názoru. Z pohledu návštěvníka je však toto půdorysné uspořádání zcela nevhodné. Kontinuita a posloupnost pohybu mezi všemi vystavovanými předměty není zachována. To je důvod, proč se návrh těchto prostorů musí od prvopočátku zabývat také pohybem návštěvníka a nezaměřit se pouze na vystavované předměty.

Mezi jeden z prvních pokusů o organické provozní uspořádání výstavy se řadí německý Werkbund z Paříže v roce 1930. Ten byl situován do staré budovy, proto musely být překonány překážky v podobě existujících struktur objektu. Výrazným prvkem této výstavy se stalo přidání rozměru ptáčích perspektivy skrze mostní lávku navrženou W. Gropiusem.

Další novinkou, která byla představena v Paříži, bylo umístění konkávní zdi v ortogonálním prostoru. To zlepšilo usměrnění a plynulost pohybu návštěvníků. Autor stojící za touto myšlenkou je profesor školy Bauhaus László Moholy Nagy.

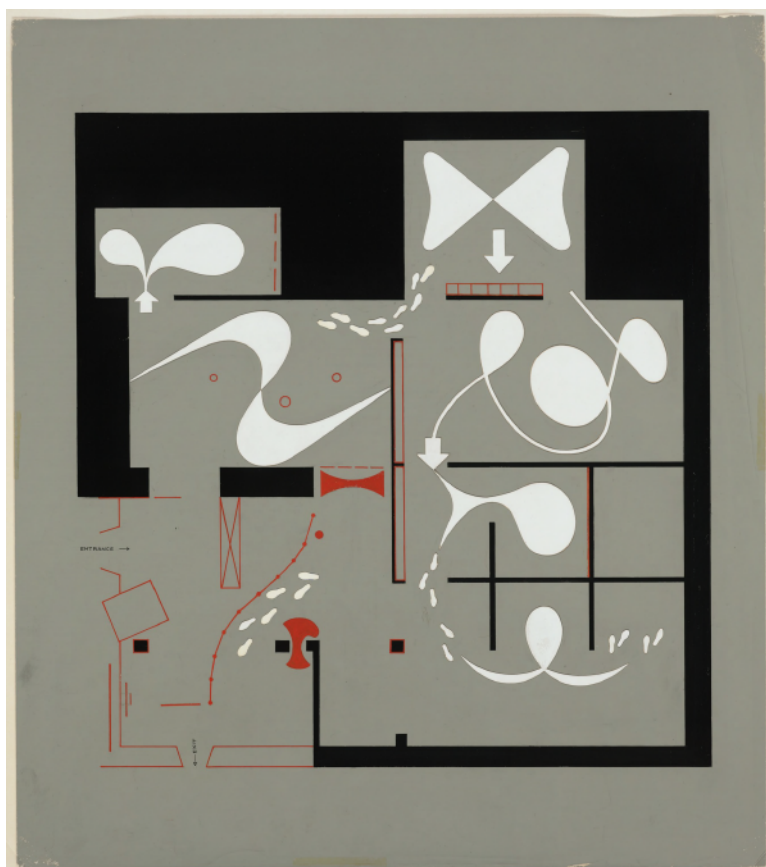
Principy použité v Paříži 1930 se staly inspirativními. Ihned v následujícím roce se konala výstava Stavebních odborů v Berlíně. Zde byl vložen do exhibičního prostoru most, čímž došlo k přidání další úrovně celkové prohlídky návštěvníkem. To přineslo i nový rozměr v možnostech uměleckého vyjádření.

V roce 1936 se konala výstava „Komunita“ v Berlíně. Jejím ústředním tématem byl způsob pohybu veřejnosti předem naplánovaným prostorem. Za tímto účelem byla vyvinuta speciální forma prezentace. Ta spočívala v umístění horizontálních panelů nad hlavami návštěvníků, kteří je podcházeli. Postupně se tímto způsobem dostali až do ústředního místa celé expozice.

Další fází vývoje charakteru exhibičního prostoru se stala v roce 1938 v prostorách newyorského muzea moderního umění výstava Bauhaus 1919-1928. Novinkou bylo využití grafiky k usměrnění pohybu návštěvníků skrze expozici. Využito bylo různých symbolů a dekorativních vzorů.

V roce 1942 v muzeu moderního umění v New Yorku byla prezentována výstava s ústředním tématem života amerického národa během války. Postupná cesta k vítězství striktně dodržovala vedení návštěvníka prostorem při chronologické prezentaci fotografií zachycující důležité okamžiky.

Plánované vedení návštěvníka skrze expozici využil Le Corbusier v muzeu moderního umění. V jiné formě jej využil F. L. Wright v Guggenheimově muzeu v New Yorku. Zde návštěvník postupuje po zdánlivě nekonečné spirále vzhůru po obvodu centrálního prostoru.

Bauhaus 1919 - 1928, New York, 1938, MOMA

zdroj obrázku: <https://www.moma.org>

Bauhaus 1919 - 1928, New York, 1938, MOMA

zdroj obrázku: <https://www.moma.org>

Způsob prezentace vystavovaného

Zpočátku byl návrh výstavy formou ozdobné scény. Tento způsob však dostává hlavní předmět výstavy částečně do pozadí. Zdobnost může působit rušivě a v krajních mezích i zničit celou výstavu. Cílem výstavy není prezentace rámu, nýbrž jeho obsahu. Dnes je tento způsob prezentace považován za chybný.

Dalším možným rizikem může být i forma prezentace. Je to vystavovaný objekt sám o sobě, kdo musí zanechat v divákovi dojem. Neměl by to být primárně způsob jakým je představen. Hlavním účelem prezentace je poskytnutí doplňujících informací a uvedení návštěvníka do děje. Vzhledem k pestrosti možností, co vše lze vystavit, by každé výstavě měla předcházet důkladná analýza cílící na jedno konkrétní řešení.

Tato metoda se začala uplatňovat až po roce 1920. Do té doby převládal vliv eklektismu a umělého zkrášlení historizujícími prvky.

Vizuální komunikace

Důležitým prvkem každé výstavy je forma, kterou osloví návštěvníka. Ta by se měla pohybovat v elementární rovině stručnosti a jednoduchosti při umožnění jasného a srozumitelného vnímání představované skutečnosti. Toho lze docílit mnoha způsoby.

Jedním z nejčastějších možností je zjednodušená schematizace představující odborný problém v kontextu srozumitelném pro běžného návštěvníka. Ta je mimo jiné často využívána v architektuře při prezentaci nápadů.

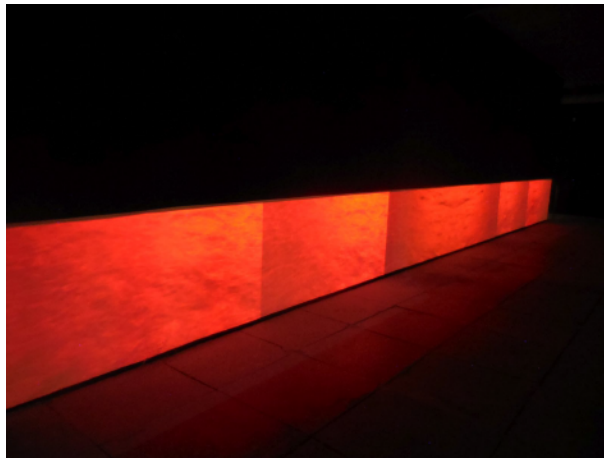
Zorné pole návštěvníka muzea

Nejčastějším způsobem prohlídky v muzeu je horizontální průchod expozicí. Běžné zorné pole je dáno polohou hlavy pozorovatele. To se mění s jeho chováním v různých situacích a s tím souvisejícími odlišnými pohyby těla (například natočení hlavy). Další možností je vstup do jiné úrovně a využití například pohledu shora.

Tématikou rozšíření způsobu vizuálního zážitku exhibice se zabývala Světová výstava („Outside in“) v New Yorku v roce 1943. Zde stojí za zmínku projekce Zeměkoule na vnitřní plochu polokoule. Tímto způsobem bylo docíleno odstranění běžného zkreslení, které je charakteristické pro tištěné mapy. V konečném důsledku se povedlo rozšířit realitu využitím elementární geometrie.

V dnešní době multimediálních technologií byly posunuty hranice do zcela nové úrovně. Rozšířenou realitu lze běžně využívat na mobilních telefonech a virtuální realita s prvky holografické projekce skýtá možnosti prezentace artefaktu v nesčetném množství alternativních realit.

SVĚTLO A STÍN

Benátské Biennale 2018

vlastní fotodokumentace

Jedním z nejdůležitějších elementů, které mohou výrazně ovlivnit výsledný dojem, je světlo a způsob, jakým je použito ve výsledné scéně. Existuje mnoho druhů a zdrojů, které lze využít při návrhu uspořádání výstavního prostoru. Jsou i takové, které naopak přispívají k poškození a stárnutí objektů. V každém případě je třeba vyloučit přímé sluneční paprsky. Ty ve velké míře přispívají k již zmíněné degradaci.

Jeden z hlavních problémů představuje v konečném důsledku i celkové osvětlení. Jeho rovnoměrnost je narušována různou intenzitou, barvou a jasnem. K tomu dochází díky rozdílům při prezentaci dílčích prvků výstavy. využívajících scénické osvětlení. Například obrazovka vyzařuje jiné světlo ve srovnání s neonem nebo led diodovým páskem. Tyto okolnosti mohou vést k znehodnocení dojmu z výstavy.

Z toho důvodu se většina muzeí dnes navrhuje nezávisle na denním osvětlení. Tím je zajištěno jednodušší ovládání zdrojů umělého světla a možnosti jeho neustálé regulace. Také umožňuje jednodušší práci s nastavením dílčích intenzit. I přes riziko jisté fragmentace celku, je třeba zajistit proměnu intenzity osvětlení v různých částech výstavy. Hlavním důvodem je udržet pozornost návštěvníka, snaha vzbudit v něm nový zájem nebo jej třeba překvapit.

Při návrhu osvětlení je nutno zohlednit materiál, jeho vlastnosti a způsob, jak reaguje na světlo. Například odrazivost povrchů může vést při podcenění návrhu i k oslnění diváka. Proto byla vyvinuta metoda zpracovávající limity tolerance světla objektem. Výsledek následně určí limity, které slouží k návrhu zdroje světla.

Denní světlo

I přes nesporné ekonomické výhody zůstává hlavním problémem jeho složitá regulace plynoucí z proměnlivosti v průběhu dne. Značné rozdíly vykazují i různé geografické a stejně tak klimatické podmínky. To vše může zásadně rozhodovat o budoucím úspěchu nebo neúspěchu výstavy. Nabízí se tedy otázka, zda-li není výhodnější uzavřená budova s minimem malých otvorů, což by odstranilo celou řadu problémů plynoucích z přístupu denního osvětlení. Ani to není ideální řešení. Důležité je také zachování určité míry rovnováhy mezi zdrojem světla a prostorem, na který působí.

Odražené světlo

Je velmi dobré pro homogenitu osvětlení prostoru a to z důvodu, že běžně denní světlo není difuzní. Jeho problémem spočívá v tom, že přispívá k proměně barevnosti způsobem, který není v muzeích vyžadován. V návrhu by proto mělo sloužit pouze jako doplněk k hlavnímu zdroji.

Umělé osvětlení

Nesporná výhoda tkví v jeho jednoduché regulaci. Může být aplikováno tak, že působí ze stran, shora, zdola atd. U umělého osvětlení je podstatné zabránit zrcadlení. To souvisí s reflexivní schopností exponátů, která je dána jeho povrchovými vlastnostmi. Nejvíce se projevuje u předmětů s hladkým lesklým povrchem.

Řešením je vyloučení přímého osvětlení a volba takového, aby se nemohly v zorném poli odrážet okna a jiné zdroje osvětlení.

Stín

Je důležitým prvkem, jelikož významně podporuje plasticitu vystavovaného předmětu. Ta může být zdůrazněna například bočním osvětlením.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERATURA

HRŮZA J.: Urbanismus světových velkoměst, I. díl - Praha
KUČA K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku
BAYER H.: Aspects of Design of Exhibitions and Museums
Museum architecture - UNESCO Digital Library
Sborník konference Architektura v perspektivě, rok 2011, ISBN: 978–80–87079–17-8
ARENDTOVÁ H.: Původ totalitarismu I.-III.
JASPERS K.: Otázka viny
GEHL J.: Města pro lidi
GEHL J.: Život mezi budovami
SITTE C.: Stavba měst podle uměleckých zásad, Arch, 1995, ISBN: 80-901608-1-6
IPR Praha: manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy
MARCUS VITRUVIUS POLLIO: 10 knih o architektuře, NS Svoboda, 1979
NEUFERT, E.: Navrhování staveb, Consultinvest, Praha 1995
SCHRÁNIL B. a kol.: Projektování staveb bytových a občanských, SNTL, Praha 1979

Časopis - ERA21

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://www.iprpraha.cz/>
<https://www.sciencedirect.com/>
<https://www.researchgate.net/>
<https://www.archdaily.com/>
<https://www.archiweb.cz/>

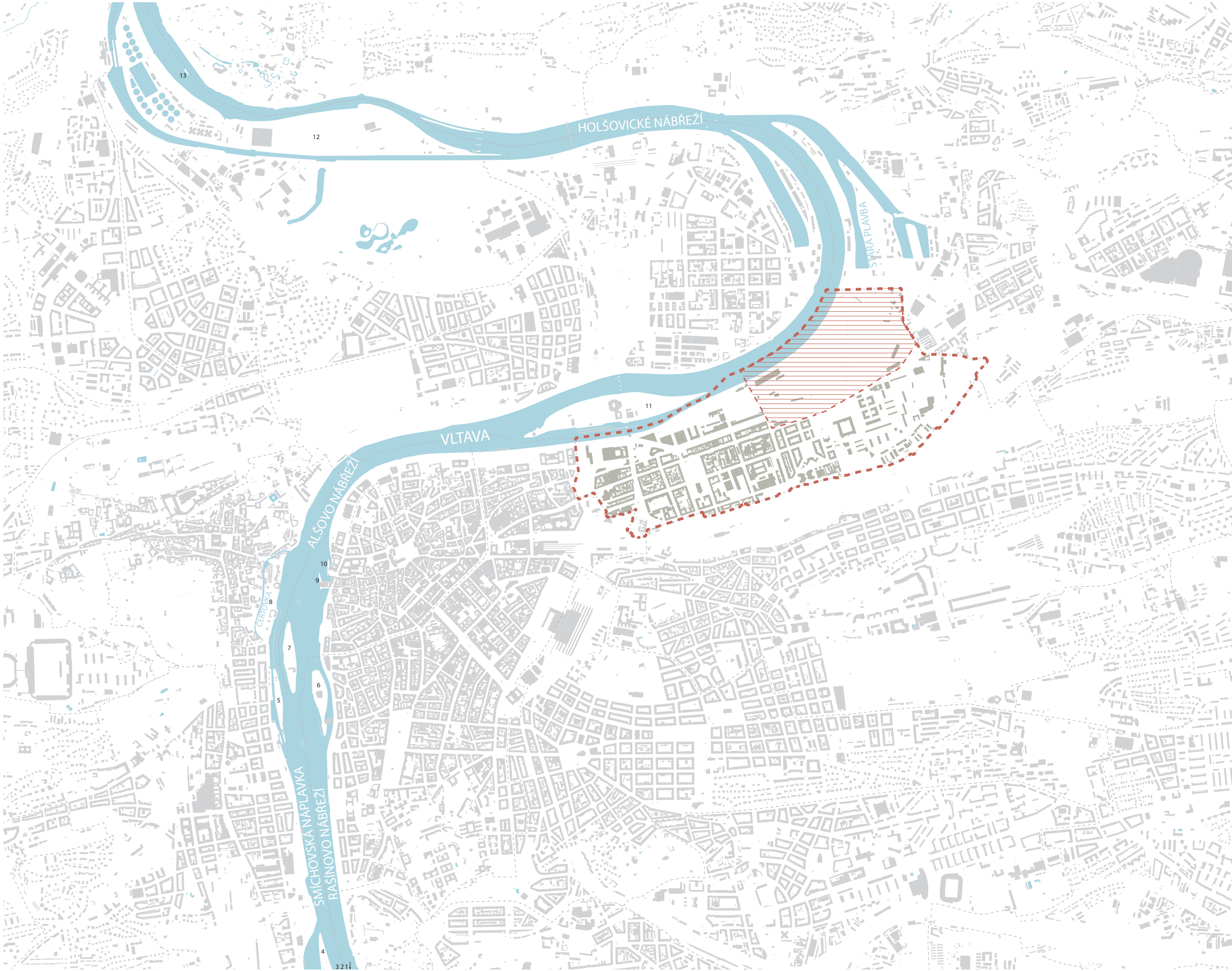
Legislativa

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů)
Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby (v platném znění)
Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb (v platném znění)
Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území (ve znění pozdějších předpisů)
Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb (ve znění pozdějších předpisů)

ČSN 73 4130 Schodiště a šikmé rampy. Základní požadavky.
ČSN 73 0833 Požární bezpečnost staveb - Budovy pro bydlení a ubytování.
ČSN 73 6056 Odstavné a parkovací plochy silničních vozidel
ČSN 73 6110 Projektování místních komunikací
ČSN 73 0580-1 Denní osvětlení budov Část 1: Základní požadavky
ČSN 73 4108 Hygienická zařízení a šatny
ČSN 73 6058 Jednotlivé, řadové a hromadné garáže

URBANISTICKÁ ČÁST

Krajina - vodstvo

- Lokalizace
- Karlín
 - Řešené území - Rohanský ostrov
 - Parky a náměstí
 - VODSTVO
 - Zástavba
 - Karlín

- Pražské ostrovy
- 1 - bezejmenný - u Braníku před Barrandovským mostem
 - 2 - Císařská louka (Královská louka)
 - 3 - Veseláský ostrov (Schwarzenberský ostrov)
 - 4 - Petržilkový ostrov (Jesuitský ostrov)
 - 5 - Dětský ostrov (Maltézský ostrov, Funkovský ostrov, Hyršův ostrov, Židovský ostrov)
 - 6 - Slovanský ostrov (Barvířský ostrov, Šitkovský ostrov, Engelův ostrov, Andělův ostrov, Žofínský ostrov, Žofín)
 - 7 - Štfelecký ostrov (Trávník, Hořejší ostrov, Malé Benátky,...)
 - 8 - Kampa (Dolejší ostrov)
 - 9 - Ostrůvek u staroměstských mlýnů
 - 10 - Křižovnický ostrov
 - 11 - Štvanice (Velké Benátky, Velký ostrov)
 - 12 - Císařský ostrov (Trojský ostrov)
 - 13 - Ptačí ostrov (štěrkový ostrůvek u ZOO v Troji)

- Zaniklé ostrovy
- 1 - Skupina ostrovů u Štvanice
 - Primátorský ostrov
 - Korunní ostrov
 - Kamenský ostrov
 - Papírnický ostrov
 - Jerusalemský ostrov

- 2 - Větší ostrovy v úseku Karlín - Troja
 - Rohanský ostrov
 - Libeňský ostrov
 - Holešovický ostrov
 - Trojský ostrov

Krajina

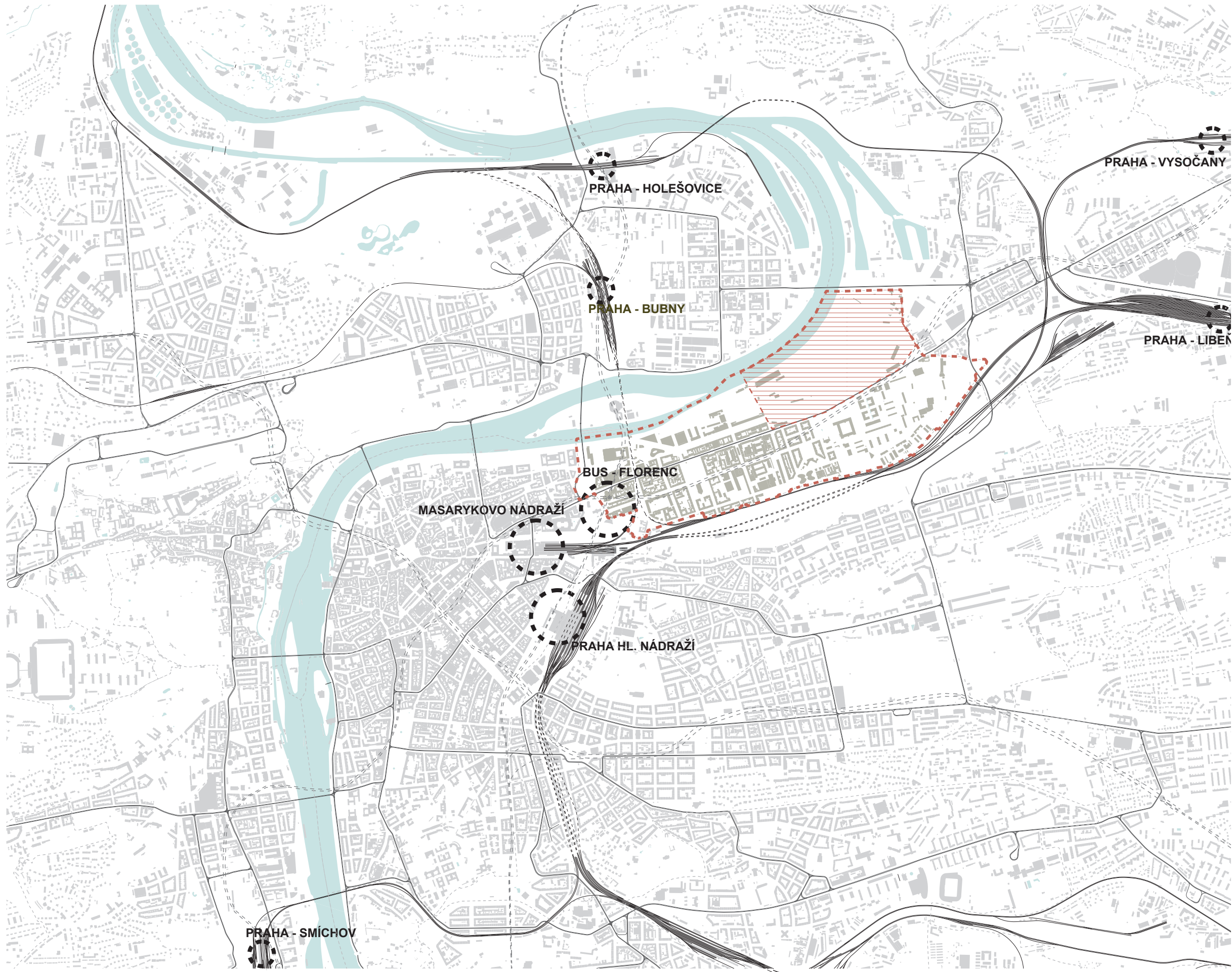
- Lokalizace
- Karlín
 - Řešené území - Rohanský ostrov
 - Parky a náměstí
 - Zahrady a sady
 - Sportoviště
 - Hřbitovy
 - Zeleň - volná krajinná charakteristika
 - Lesy a lesoparky
 - Zelen ochranná
 - Zástavba
 - Karlín

- Pražské ostrovy
- 1 - bezejmenný - u Braníku před Barrandovským mostem
 - 2 - Císařská louka (Královská louka)
 - 3 - Veselářský ostrov (Schwarzenberský ostrov)
 - 4 - Petřílkový ostrov (Jesuitský ostrov)
 - 5 - Dětský ostrov (Maltézský ostrov, Funkovský ostrov, Hyršův ostrov, Židovský ostrov)
 - 6 - Slovanský ostrov (Barvířský ostrov, Šitkovský ostrov, Engelův ostrov, Andělův ostrov, Žofínský ostrov, Žofín)
 - 7 - Sřelecký ostrov (Trávník, Hořejší ostrov, Malé Benátky,...)
 - 8 - Kampa (Dolejší ostrov)
 - 9 - Ostrůvek u staroměstských mlýnů
 - 10 - Křižovnický ostrov
 - 11 - Štvanice (Velké Benátky, Velký ostrov)
 - 12 - Císařský ostrov (Trojský ostrov)
 - 13 - Ptačí ostrov (štěrkový ostrůvek u ZOO v Troji)

- Zaniklé ostrovy
- 1 - Skupina ostrovů u Štvanice
 - Primátorský ostrov
 - Korunní ostrov
 - Kamenský ostrov
 - Papírnický ostrov
 - Jerusalemký ostrov

- 2 - Větší ostrovy v úseku Karlín - Troja
 - Rohanský ostrov
 - Libeňský ostrov
 - Holešovický ostrov
 - Trojský ostrov

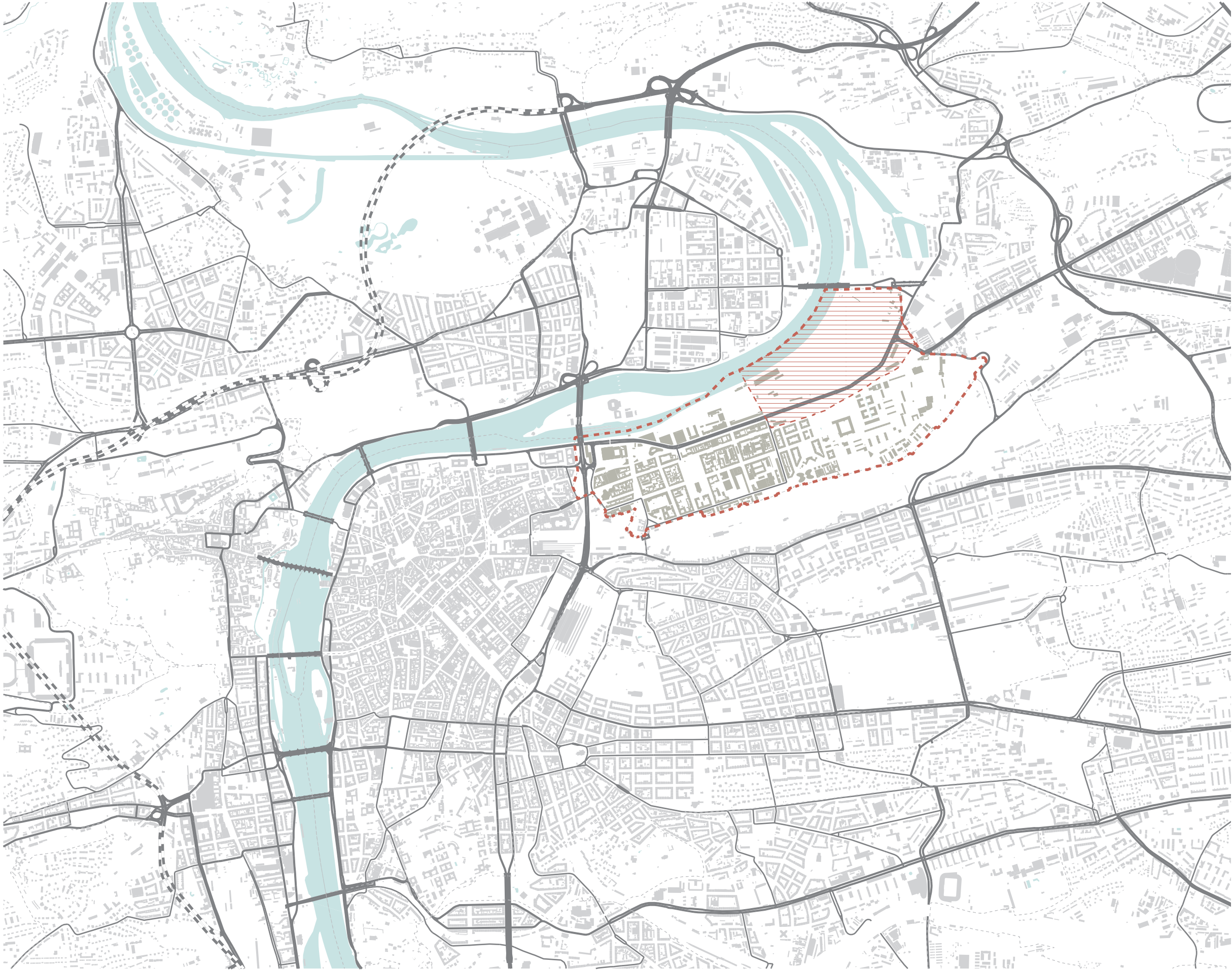

Doprava - hromadná

Legenda

- Karlín
- Řešené území - Rohanský ostrov
- Katastrální hranice
- Zástavba - Karlín
- Zástavba - Praha
- Železnice
- Tramvaj
- Metro
- Dopravní uzel

1:25 000
0m 250m 500m

Doprava - individuální

- Legenda
- Karlín
 - Řešené území - Rohanský ostrov
 - Katastrální hranice
 - Zástavba - Karlín
 - Zástavba - Praha
 - Silnice - tloušťka dle významu

Schwarzplan

Legenda:

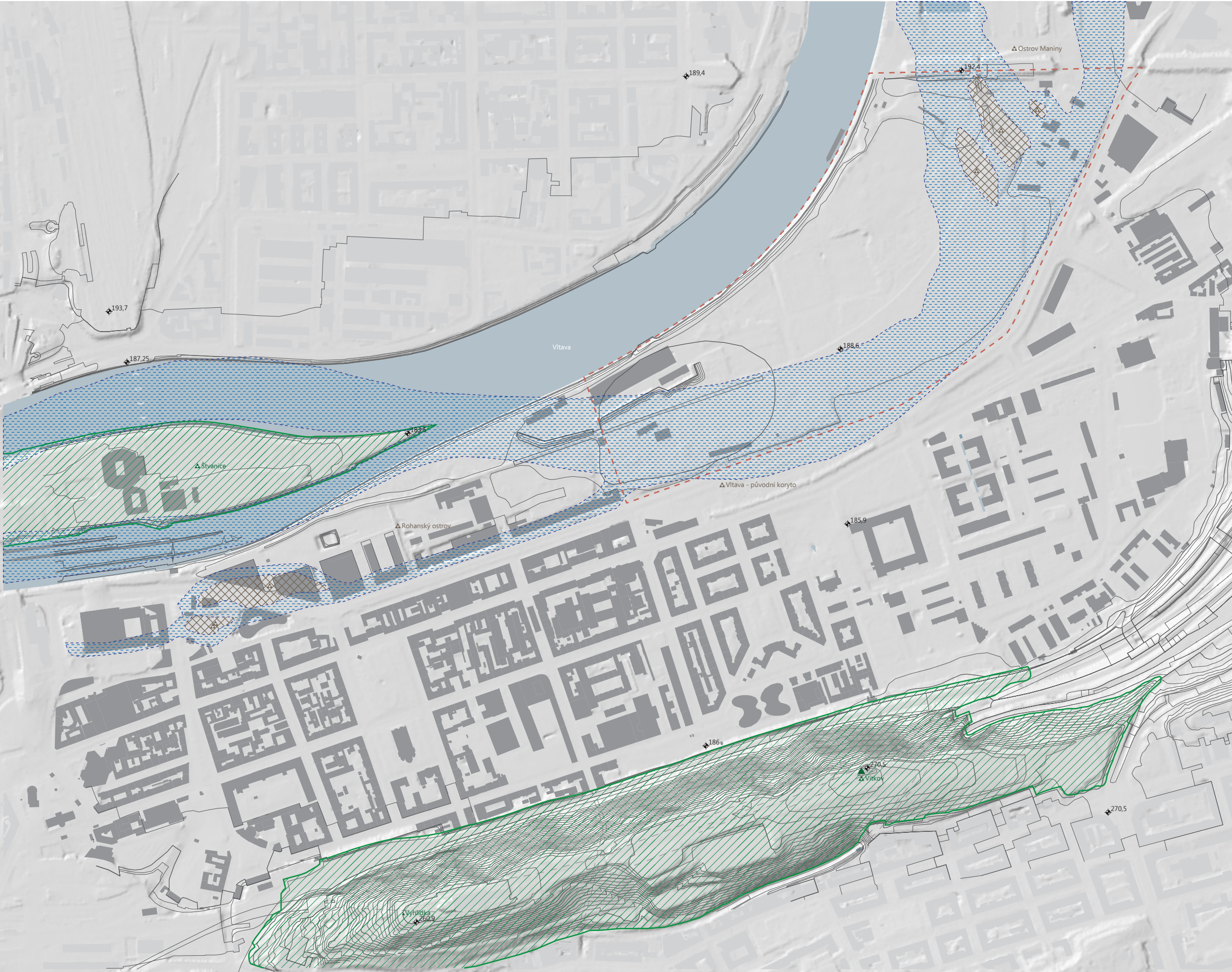
- Hranice řešeného území
- Zástavba - okolní
- Zástavba - Karlín

1:15 000
0m 150M 300M

1:15 000
0m 150M 300M

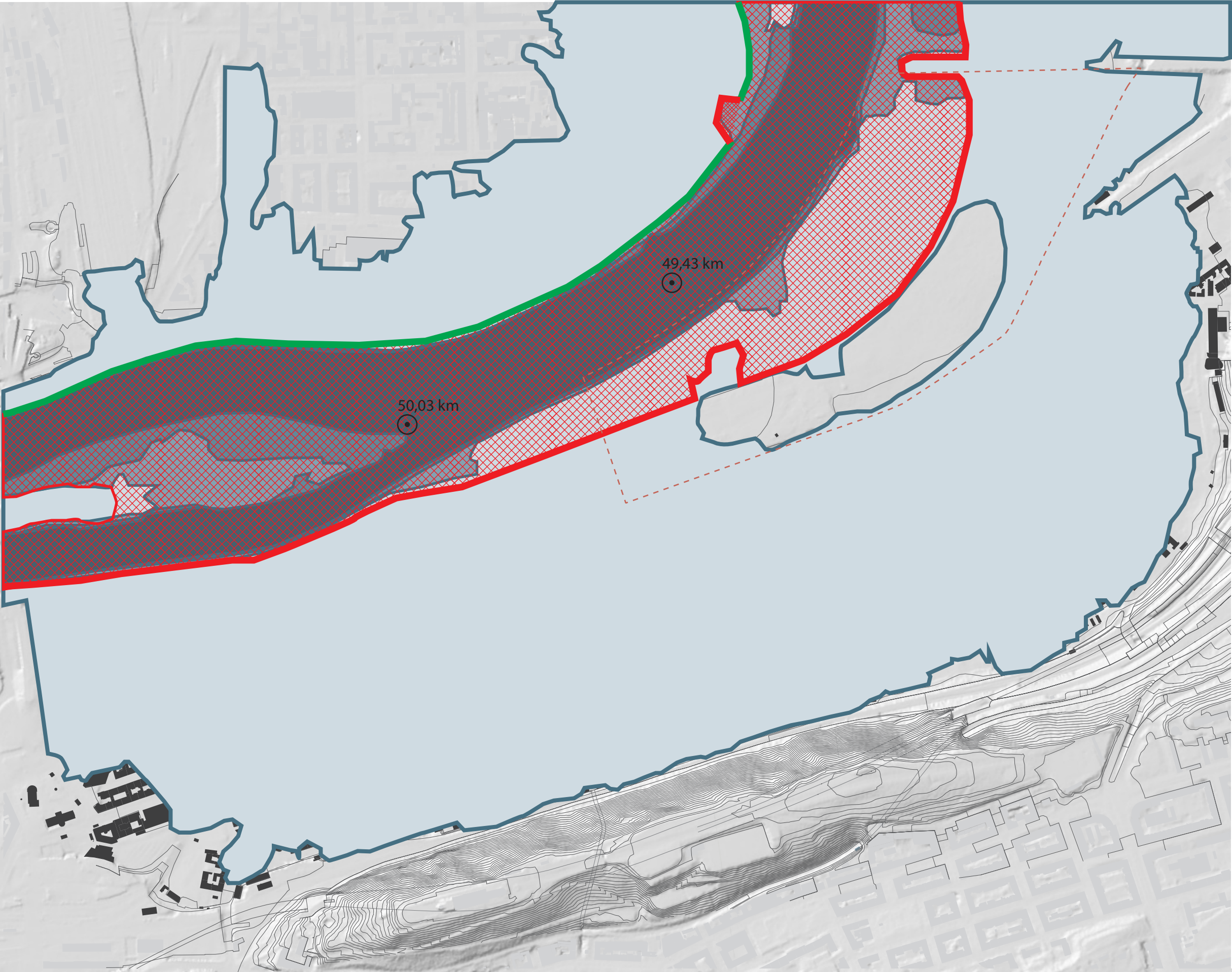

Krajina - topografie:

- Legenda:
- ▲ 185.9 Výškový bod s výškovou kótou
 - ▲ Vrchol
 - ▨ Krajinný útvar - existující
 - ▨ Krajinný útvar - zaniklý
 - ▨ Vltava - regulovaná
 - ▨ Vltava - původní koryto řeky
 - ▨ Vrstevnice hlavní
 - ▨ Vrstevnice zpřesňující
 - ▨ Hranice území
 - ▨ Zástavba - okolní
 - ▨ Zástavba - Karlín

1:15 000
0m 150M 300M

Vodstvo a povodňové ohrožení:

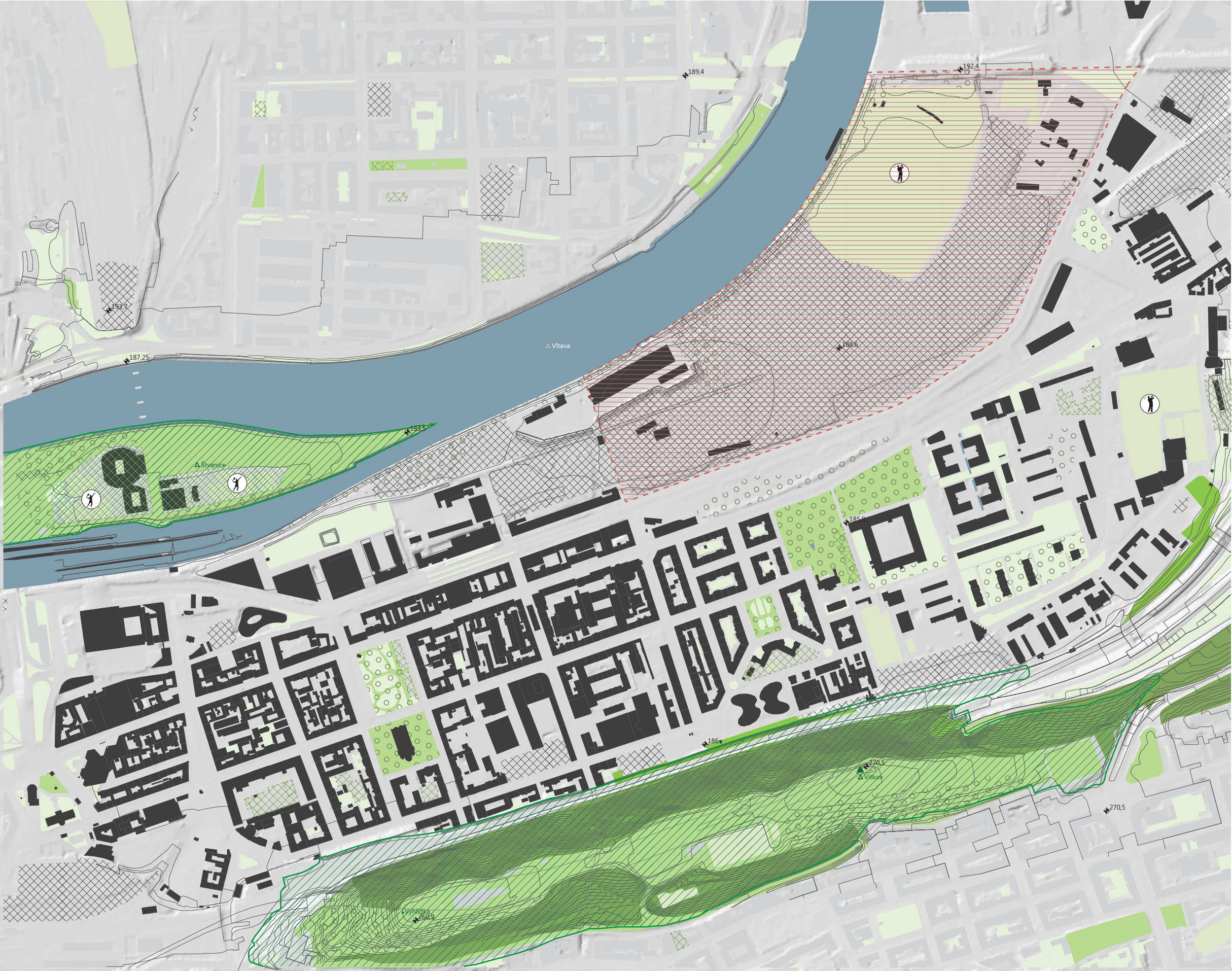
- Legenda:
- Povodňová vlna Q5
 - Povodňová vlna Q50
 - Povodňová vlna Q100
 - Povodňová vlna Q2002
 - Povodňová vlna Q2002/2018 (aplikace protipovodňových opatření)
 - Protipovodňový val - pasivní ochrana
 - Mobilní protipovodňové stěny
 - Hranice území
 - Zástavba - okolní
 - Zástavba - Karlín

Výška hladiny v m.n.m. dle BPV

řiční km:	49,43	50,03
Q30 denní	180,37	180,32
Q1	181,11	180,98
Q2	182,04	181,88
Q5	183,52	183,36
Q20	185,51	185,31
Q50	186,79	186,54
Q100	187,79	187,38
Q2002	190,15	199,77

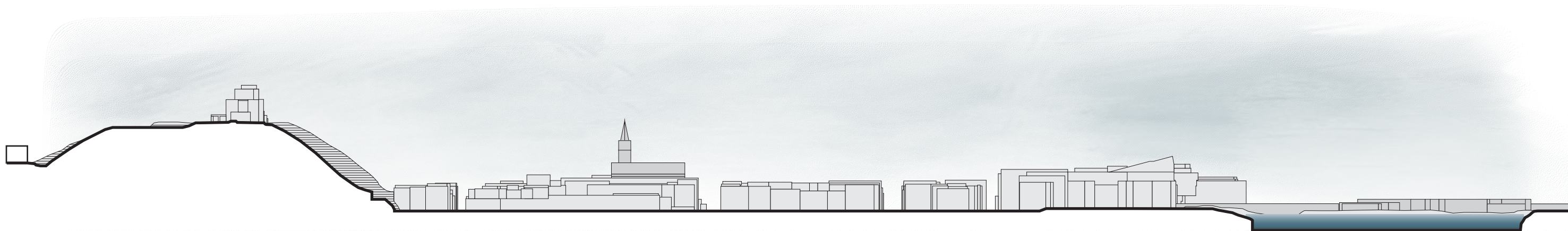
1:15 000
0m 150M 300M

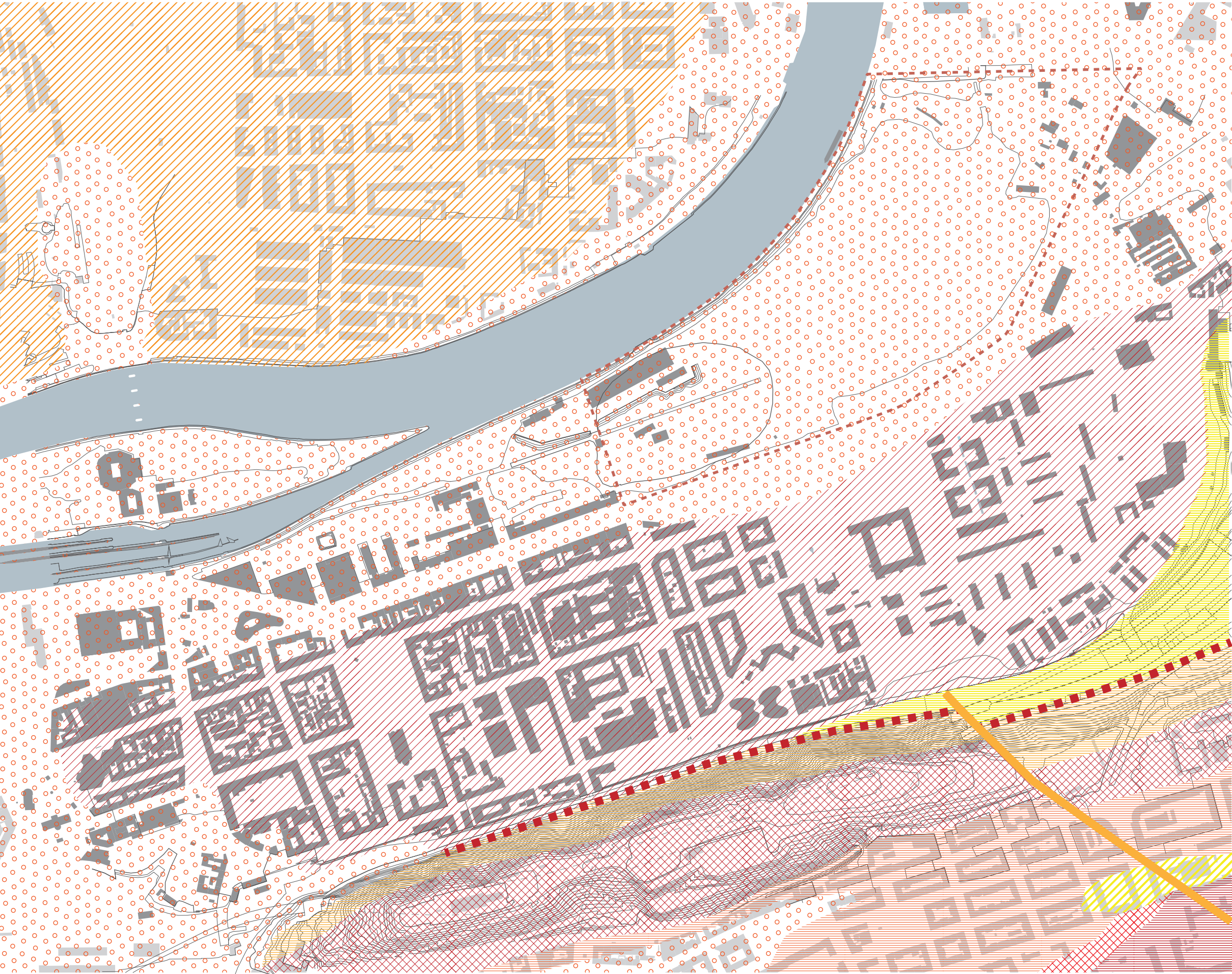

Zeleň

Legenda

- Vysoký vzrůst - lesní porost
- Střední vzrůst - keřový porost
- Nízký vzrůst - travnatý porost
- Parky
- Stromy
- Sportoviště, dětská hřiště
- Krajinné celky
- Rozvojové plochy
- Hranice řešeného území
- Zástavba - okolní
- Zástavba - Karlín

Geologie

Legenda:

- Ordok - tmavošedá jílovitá břidlice
- Ordok - černošedá jílovitá břidlice
- Ordok - černá jílovitá břidlice
- Ordok - černá jílovitá břidlice
- Ordok - řevnické křemence
- Ordok - skalecké křemence
- Pleistocen - naváté písky
- Pleistocen - fluvialní písčité štěrky
- Pleistocen - fluvialní písčité štěrky
- Kvartér - antropogenní uloženiny
- Přesmyk
- Zlom
- Hranice území
- Zástavba - Karlín
- Zástavba - okolní

www.geology.cz

1:15 000
0m 150M 300M

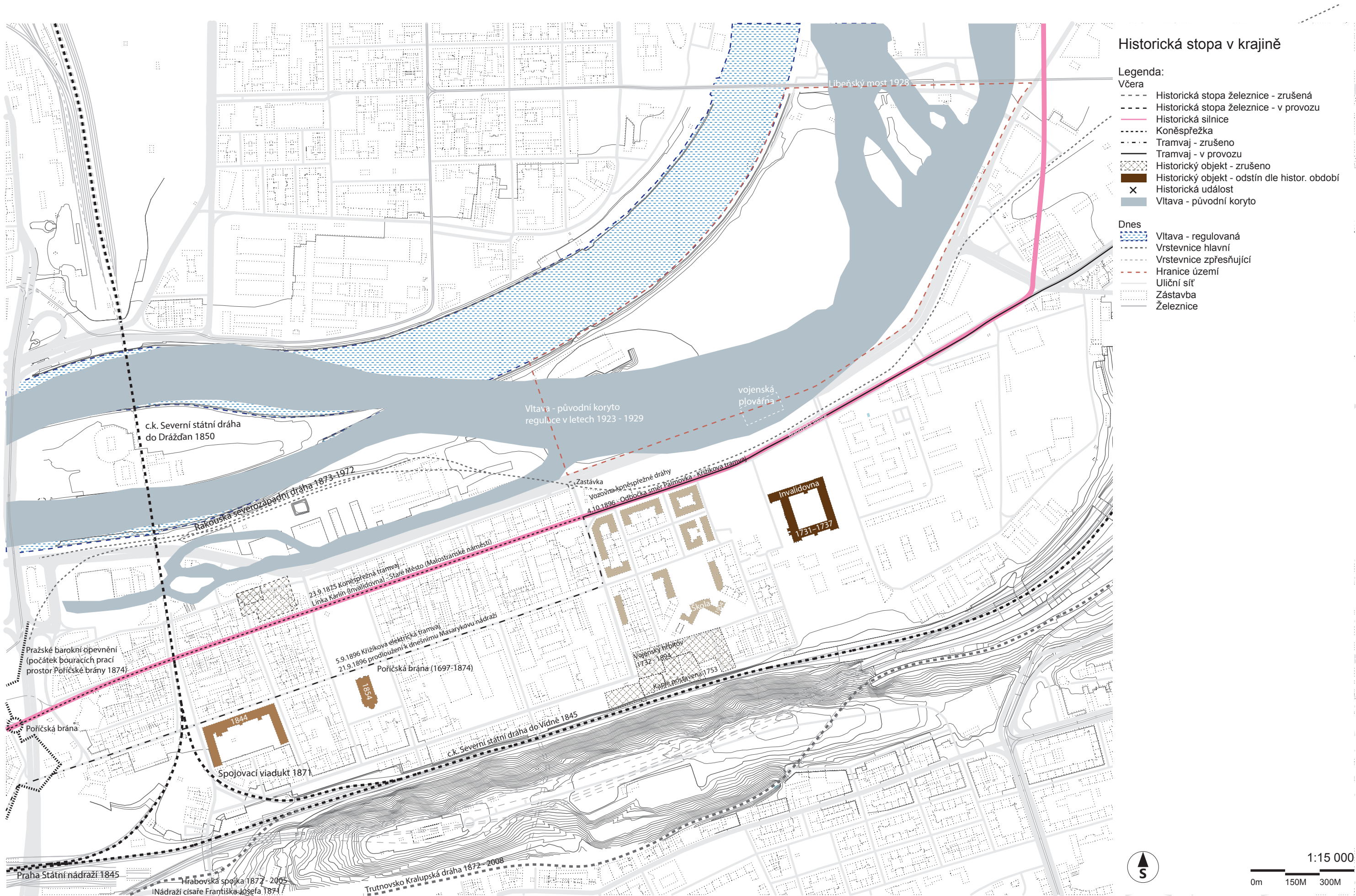
Radonové záření

- Legenda
- Radonový index - kvartér, hlubší podloží střední
 - Vrstevnice hlavní
 - Vrstevnice zpřesňující
 - Hranice území
 - Uliční síť
 - Zástavba - okolní
 - Zástavba - Karlín

1:15 000

0m 150M 300M

Historická stopa v krajině

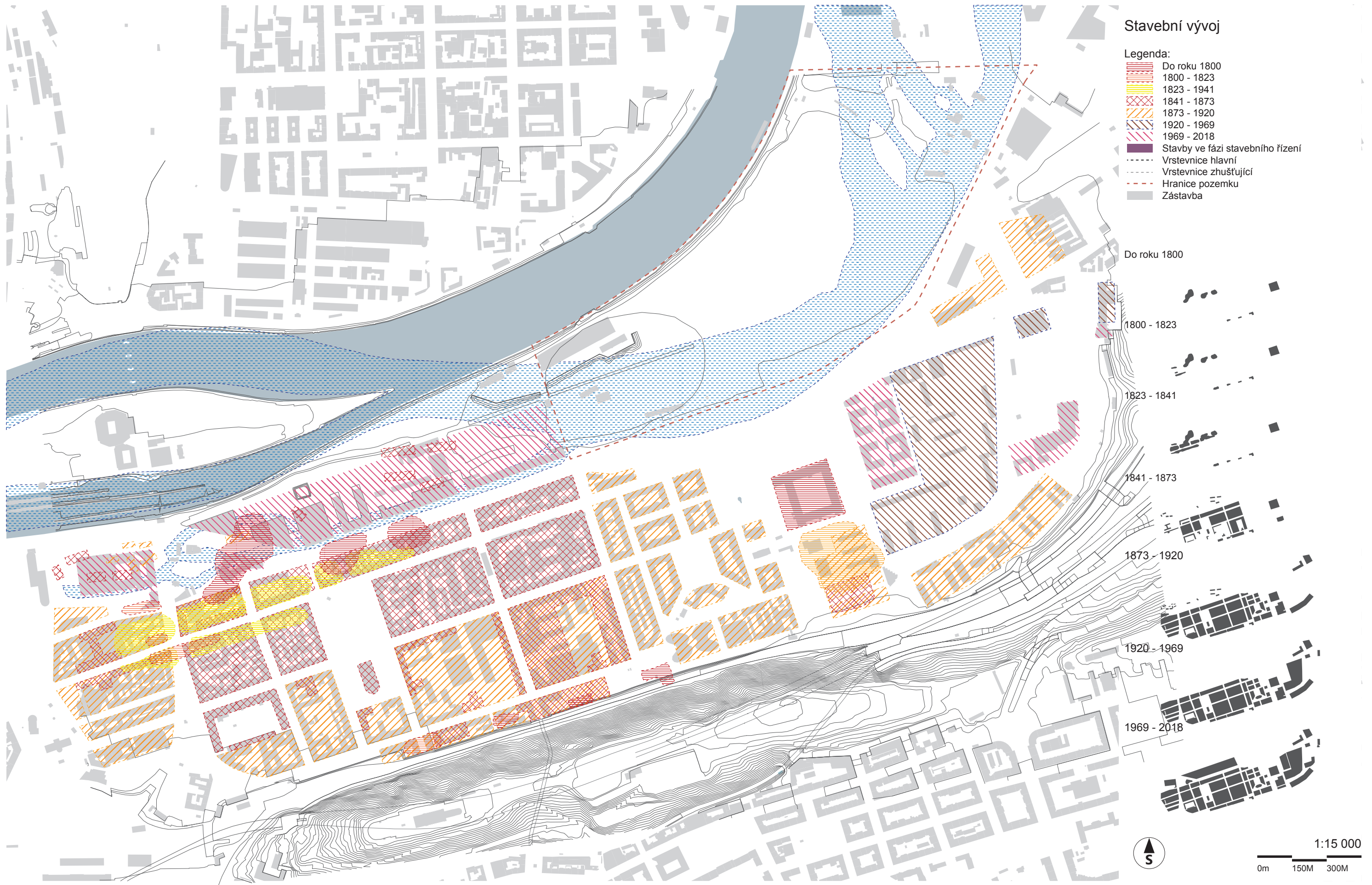
Legenda:

Včera

- Historická stopa železnice - zrušená
- Historická stopa železnice - v provozu
- Historická silnice
- Koněspřežka
- Tramvaj - zrušeno
- Tramvaj - v provozu
- Historický objekt - zrušeno
- Historický objekt - odstín dle histor. období
- Historická událost
- Vltava - původní koryto

Dnes

- Vltava - regulovaná
- Vrstevnice hlavní
- Vrstevnice zpřesňující
- Hranice území
- Uliční síť
- Zástavba
- Železnice

Symbolické stavby

Legenda:

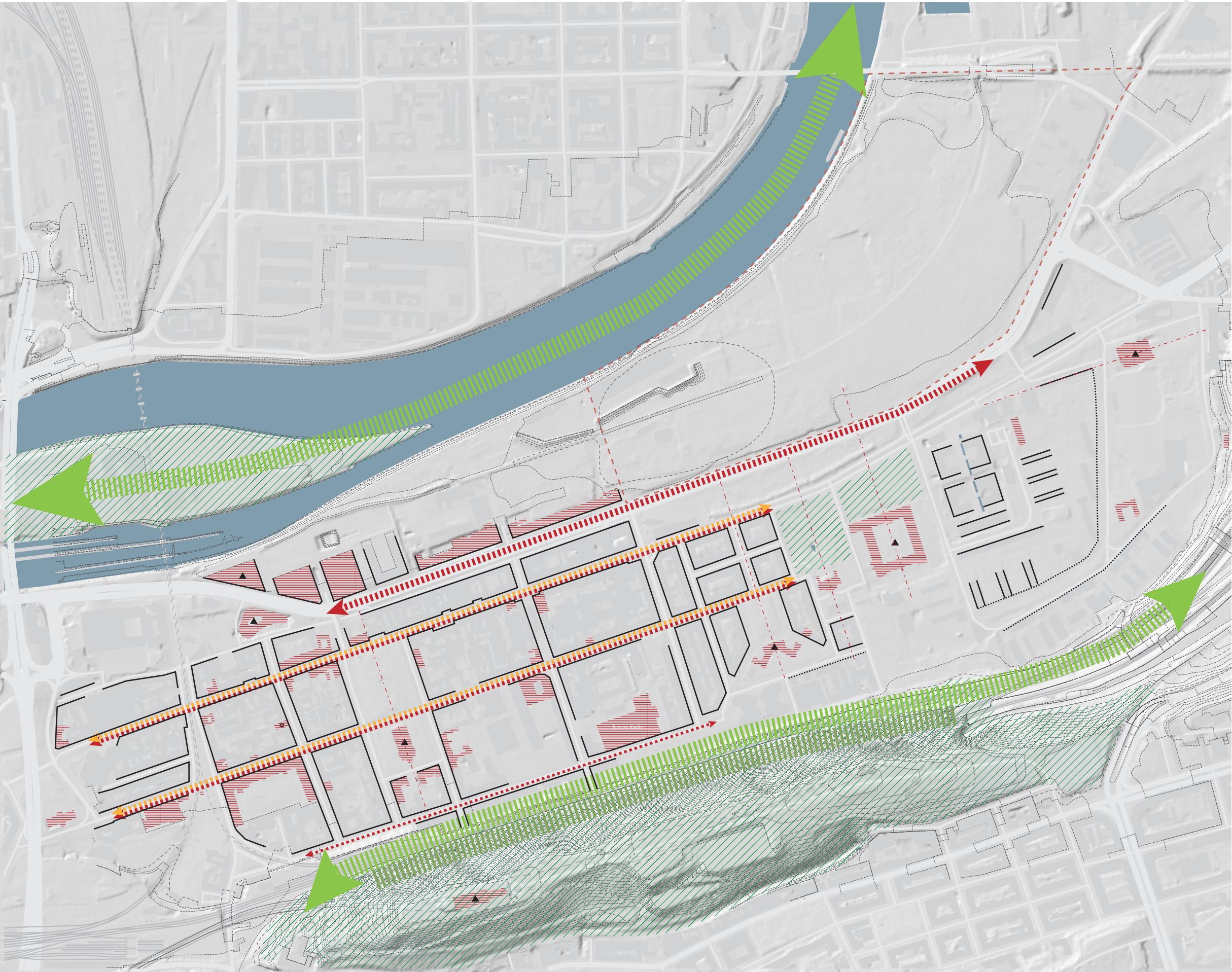
- Symbolický objekt
- Vrstevnice hlavní
- Vrstevnice zpřesňující
- Hranice území
- Uliční síť
- Zástavba
- Železnice

Objekty

1 - Invalidovna	Kilián Ignác Dientzenhofer
2 - Národní dům	Josef Sakař
3 - Hotel Olympik	
4 - Zámeček Sluncová	
5 - Kaplička na bývalém voj. hřbitově	
6 - AFI Karlín Butterfly	CMC architects a.s
7 - Základní škola	
8 - Forum Karlín	
9 - Corso Karlín	Ricardo Bofill, AED project
10 - Palác Karlín	Interiér celek: A8000 s.r.o.
11 - Kostel sv. Cyrila a Metoděje	Interiér kanceláře: D3A spol. s.r.o.
12 - Main Point	Interiér kanceláře: majo architekti
13 - Danube House	Ricardo Bofill, Jean Carraux
14 - Nile House	Bohumír Čermák
15 - Amazon Court	Karla Rössner
16 - River Garden Office I	Ignáce Ullmanna
17 - River Garden Office II/III	DAM architekti s.r.o.
18 - Karlínská synagoga	KPF architects
19 - Karlínská kasárna	A.D.N.S. architekti
20 - Hotel Hilton	Jean Le Lay
21 - Muzeum hl.m. Prahy	Schmidt hammer lassen
22 - Hud. divadlo Karlín	
23 - Hradlo	Petr Hrůša
24 - Negrelliho viadukt	Architekti Hrůša & spol., Ateliér Brno
25 - Národní památník na Vítězné	Vojtěch Lanna
26 - Keystone	Stanislav Franc
27 - Libeňský most	Antonín Wiehl a Jan Koula
	Antonín Balšánek
	Otto Ehlen

1:15 000
0m 150M 300M

Urbanismus

Legenda

- Významná budova
- Významné plochy zeleně
- Dominanta
- Hlavní kompoziční osa - urbánní
- Hlavní kompoziční osa - naturální
- Hlavní kompoziční osa - historická
- Kompoziční osy objektů
- Uliční čára - tradiční
- Uliční čára - volná
- Svah, terénní zlom
- Vrstevnice hlavní
- Vrstevnice zpřesňující
- Hranice území
- Uliční síť
- Zástavba
- Železnice

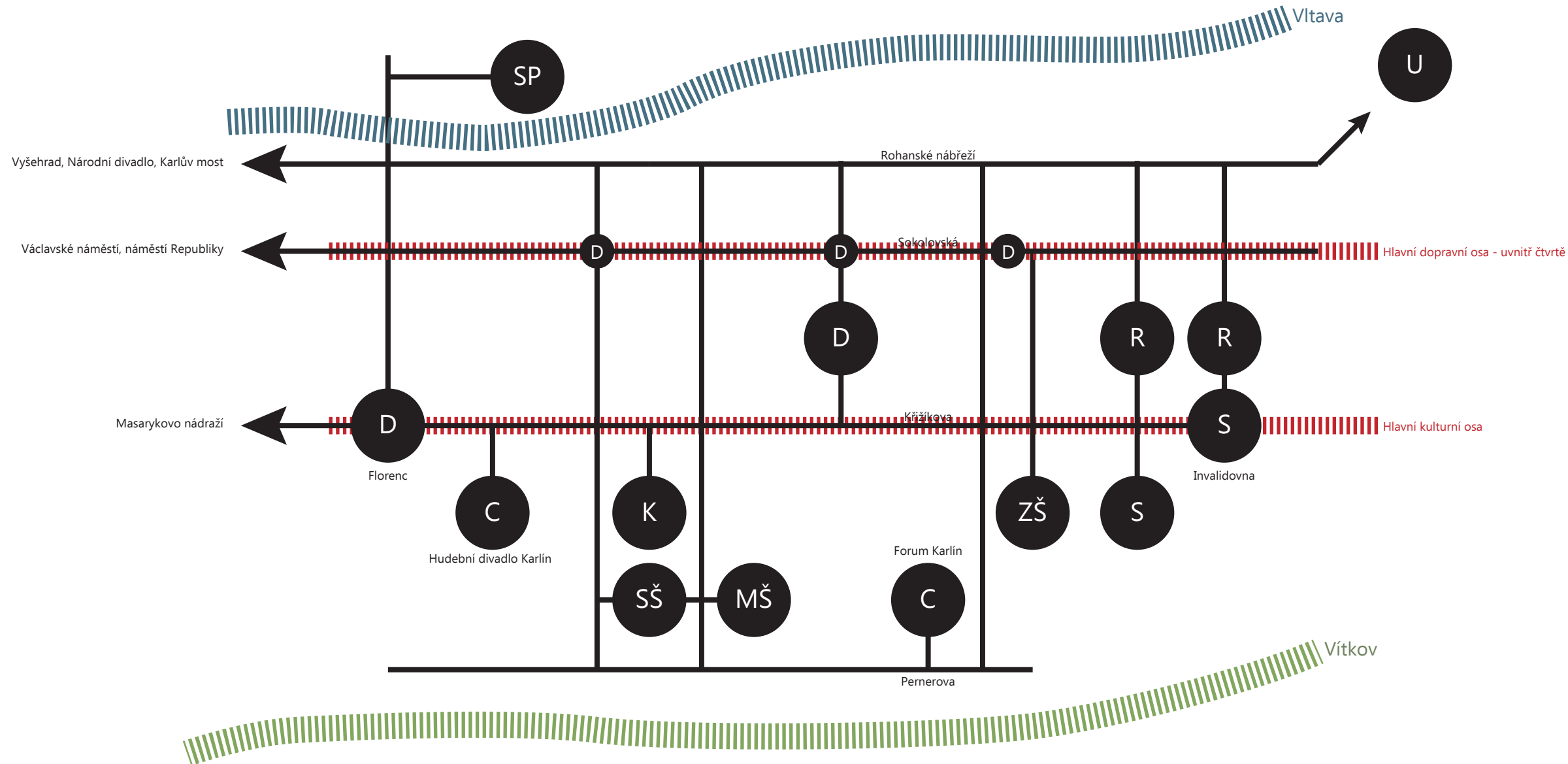

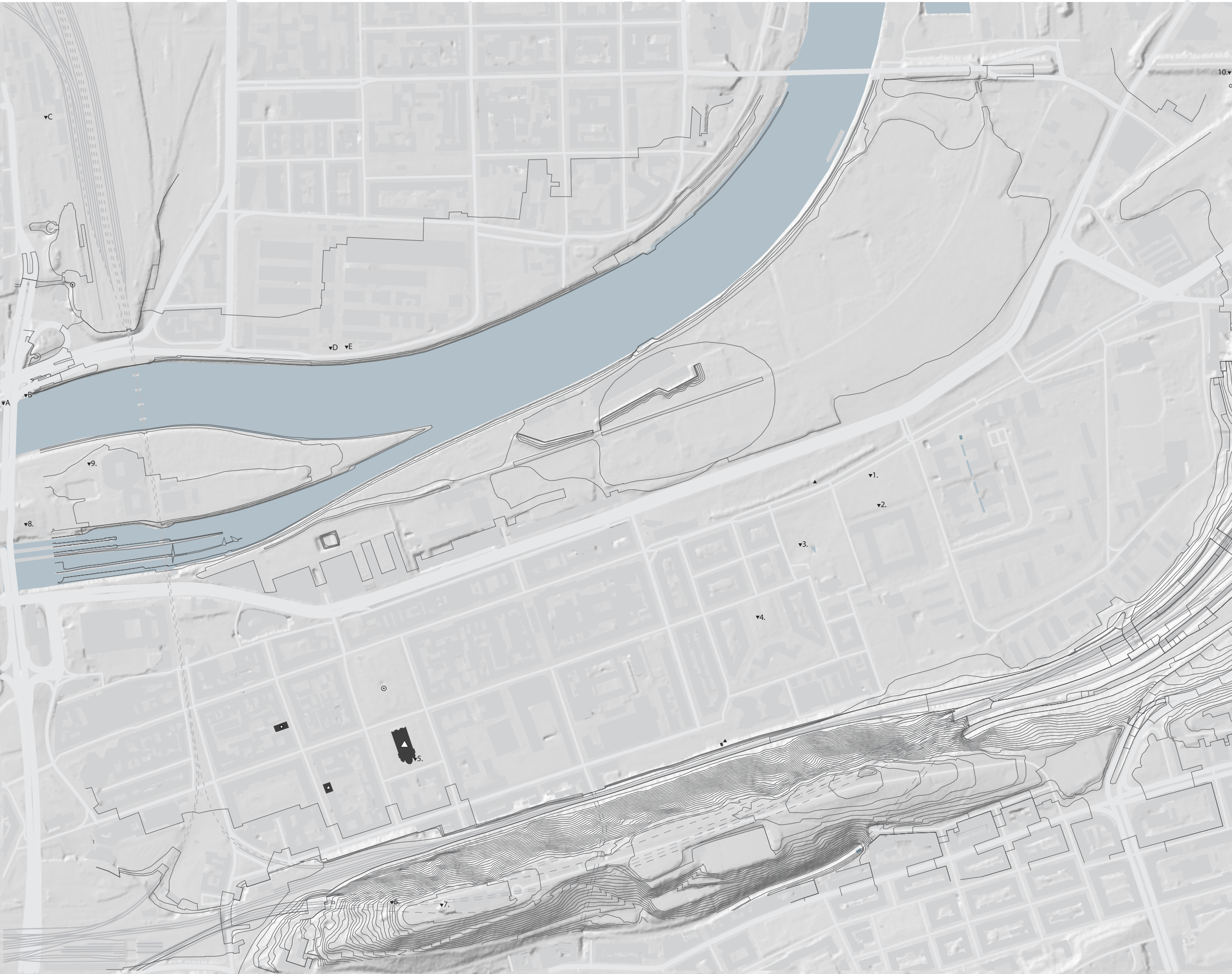
1:15 000
0m 150M 300M

System městské části Karlín

Legenda:

- K** Kostel
- ZŠ** Škola základní
- SŠ** střední
- U** Úřad městské části
- D** Hlavní dopravní uzly
- S** Symbolické objekty
- Sp** Sport
- R** Rekreace
- C** Kultura

Duchovno

- Legenda:
- △ Kostel
 - △ Kaple
 - ▲ Kaplička
 - ✱ Synagoga
 - ▼ Pomník
 - ⬮ Zaniklé místo
 - ⊙ Kašna

- Pomníky, obelisky, plastiky
Karlín
- 1 - Obelisk utonulých zákopníků
 - 2 - P. Strozzi
 - 3 - Vzpomínka (Josef Mařatka)
 - 4 - Intelligence (Josef Mařatka)
 - 5 - Socha husitského přáče
 - 6 - Bitva na Vítkově
 - 7 - J. Žižka
 - 8 - Sedící dívka
 - 9 - Tenista
 - 10 - 100 km tramvajových tratí

- Holešovice
- A - Práce
 - B - Humanita
 - C - Brána nenávratna
 - D - Socha býka s honcem
 - E - Socha býka s honcem (II.)

- Krajina
- Vrstevnice hlavní
 - Vrstevnice zpřesňující
 - Zástavba
 - Uliční síť
 - Železnice

Symbolika
Použity symboly šesticípé hvězdy symbolizující židovství a trojúhelníků, který je jedním ze základních symbolů křesťanství (nejsvětější trojice často vyobrazena jako trojúhelník s okem v těžišti)

<https://www.drobnepamatky.cz/>

Kultura

Legenda:

- Celek
- Část objektu
- Divadlo
- Malá scéna
- Kino
- Muzeum
- Galerie
- Multifunkční centrum
- Alternativní scéna
- Kulturní památka
- Pamětní deska
- Pamětní deska - odstraněna
- Vrstevnice hlavní
- Vrstevnice zpřesňující
- Hranice území
- Uliční síť
- Zástavba
- Železnice

Objekty

- 1 - Invalidovna
- 2 - Národní dům
- 3 - Činžovní dům ČP.577
- 4 - Zámek Sluncová
- 5 - Kaple bývalého vojenského hřbitova
- 6 - Hostinec U Zábranských
- 7 - Činžovní dům čp. 110
- 8 - Činžovní dům čp. 109
- 9 - Obytný dům čp. 147
- 10 - Činžovní dům čp. 158, Činžovní dům čp. 171, Činžovní dům čp. 190, Činžovní dům čp. 203
- 11 - Bývalá radnice čp. 316
- 12 - Kostel sv. Cyrila a Metoděje
- 13 - Činžovní dům čp. 156, Činžovní dům čp. 170
- 14 - Činžovní dům čp. 81
- 15 - Činžovní dům čp. 46, U Červené hvězdy - čp. 5
- 16 - Činžovní dům čp. 120, obytný dům čp. 155, Činžovní dům čp. 22, Činžovní dům čp. 51
- 17 - Činžovní dům čp. 91
- 18 - Karlínská synagoga
- 19 - Činžovní dům čp. 144
- 20 - Činžovní dům čp. 140
- 21 - Činžovní dům čp. 171
- 22 - Karlínská kasárna čp. 20
- 23 - Kaple sv. Karel Boromějský
- 24 - Hradlo na Neg. viaduktu
- 25 - Karlínské divadlo
- 26 - Muzeum hl. m. Praha
- 27 - Národní památník na Vítkově
- 28 - Škola čp. 225
- 29 - Škola čp. 460
- 30 - Fasáda domu čp 505

1:15 000
0m 150M 300M

Funkční vybavenost

Legenda:

- Součást objektu
- Celý objekt

Vzdělání

- Mateřská škola
- Základní škola
- Střední škola
- VOŠ
- Vysoká škola

Gastronomie a hotelnictví

- Kavárna, čajovna
- Vínotéka, bar, pivnice
- Restaurace, bistro
- Ubytovna
- Hotel

Administrativa a průmysl

- Administrativa
- Průmysl a výroba

Kultura

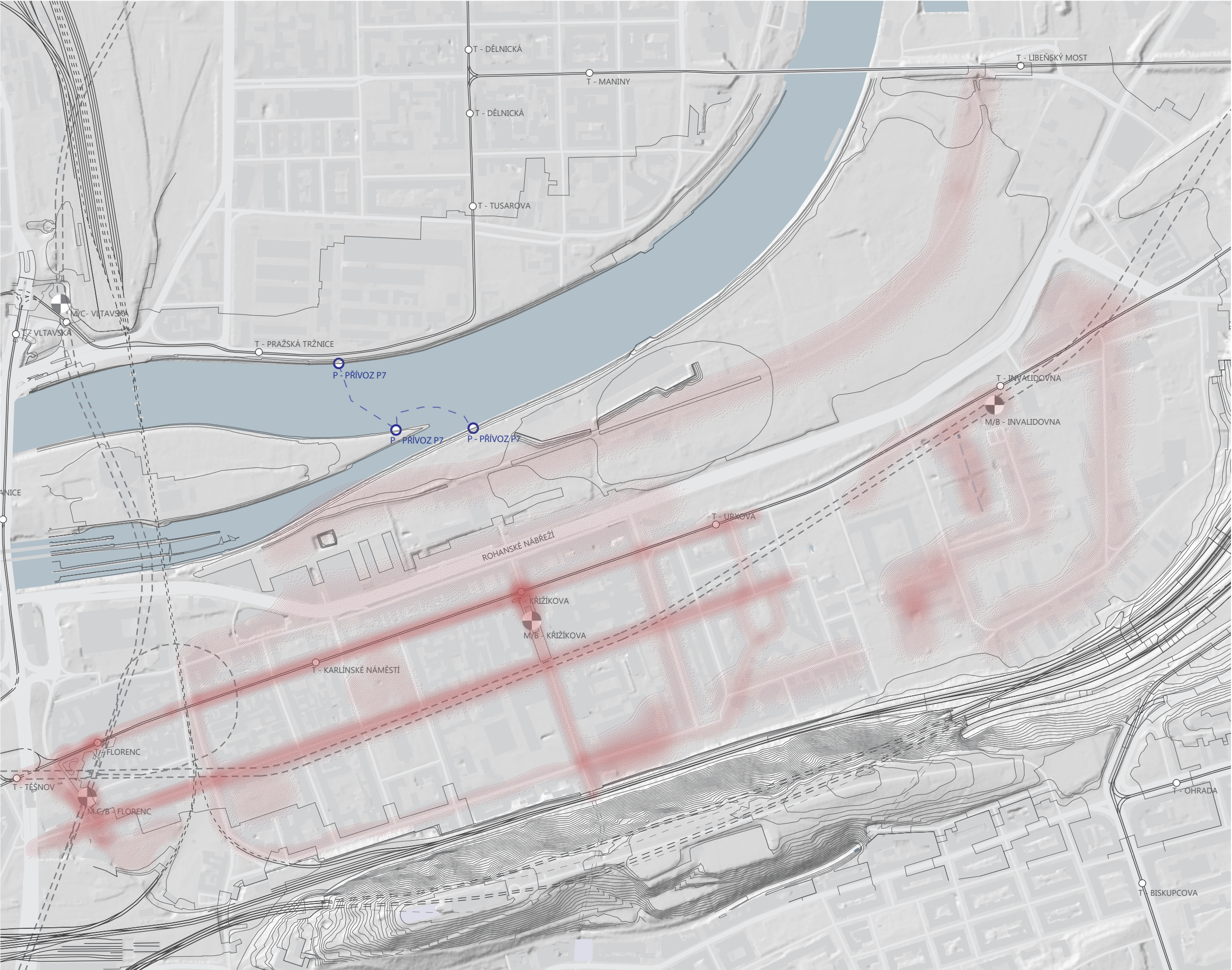
- Církevní stavby
- Kulturní objekty
- Historické budovy

Sport

- Sportovní areály

1:15 000
0m 150M 300M

Kostra veřejného prostoru

Doprava

- Silniční doprava - význam dle tloušťky
- Železniční
- Metro
- Tramvajová
- Lodní

Stanice metro - barva dle linky

- Tramvajová zastávka
- Zastávka přívoz
- Autobusová zastávka

Dopravní prostory - metro

Krajina

- Vrstevnice hlavní
- Vrstevnice zpřesňující
- Hranice území

Intenzita kostry veřejného prostoru

vysoká nízká

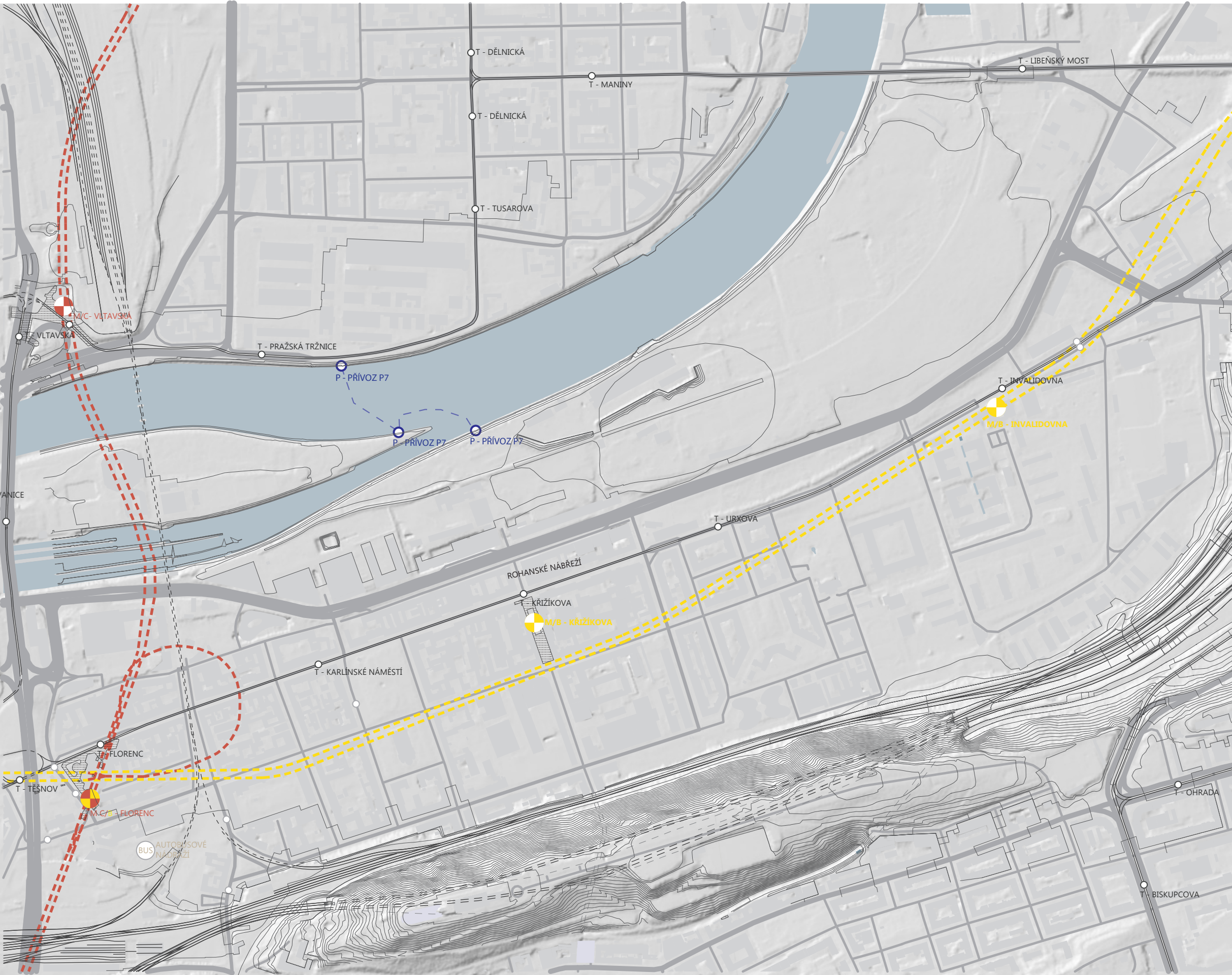
Metodika

Se snižující se vzdáleností od dopravního uzlu (zastávky, stanice) dochází k zvýšení koncentrace lidí v daném místě. Platí to i v opačném směru, kdy jde naopak o počátek rozptýlu z jednoho bodu do okolí.

stav **koncentrace** **rozptyl**

1:15 000

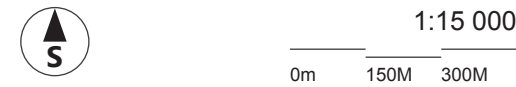
0m 150M 300M

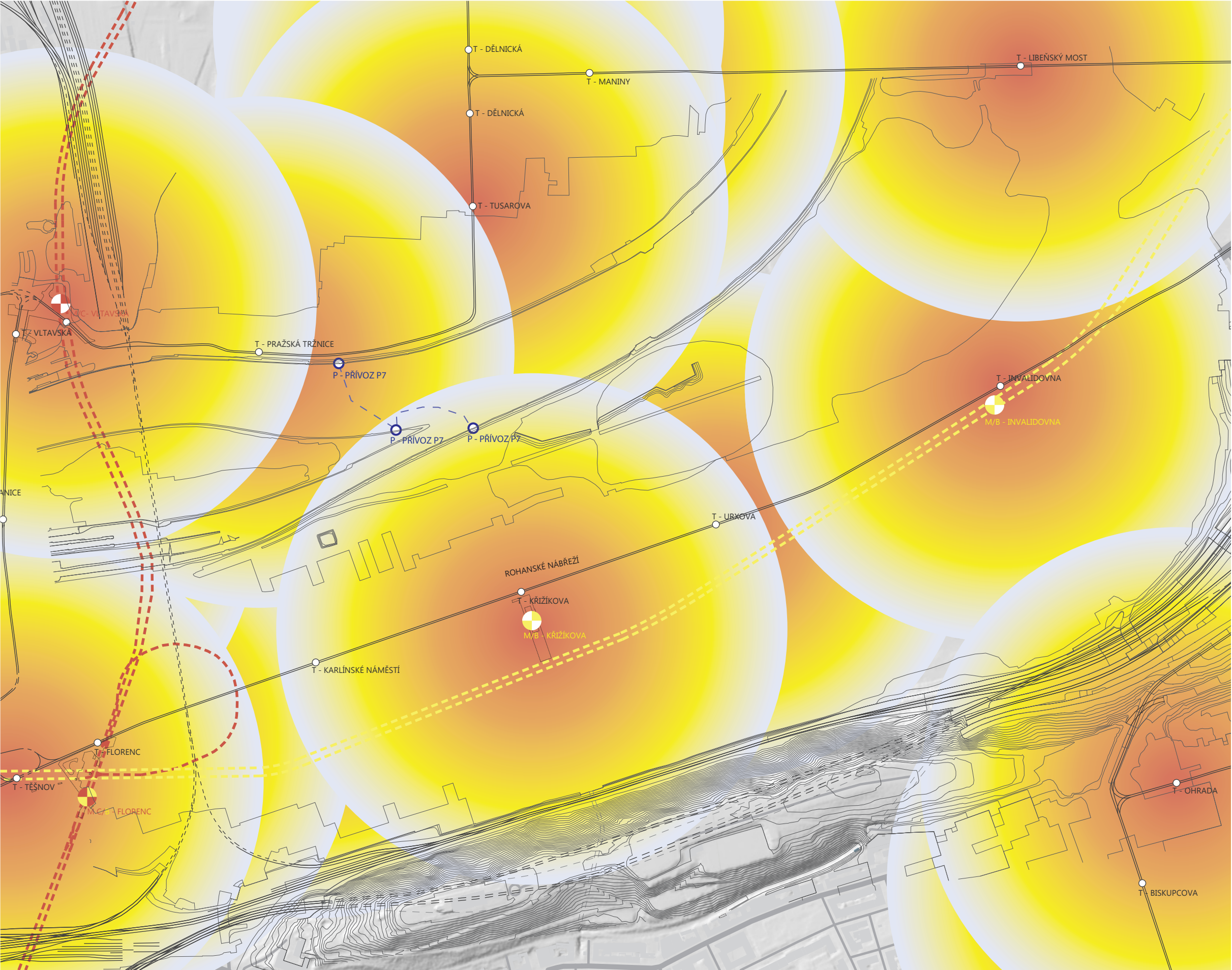

Dopravní systémy

- Legenda
- Silniční doprava - význam dle tloušťky
 - Železniční
 - Metro
 - Tramvajová
 - Lodní
 - Stanice metro - barva dle linky
 - Tramvajová zastávka
 - Zastávka přívoz
 - Autobusová zastávka
 - Dopravní prostory - metro

Intenzita automobilové dopravy

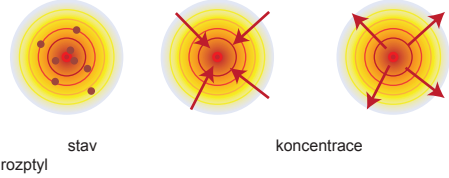

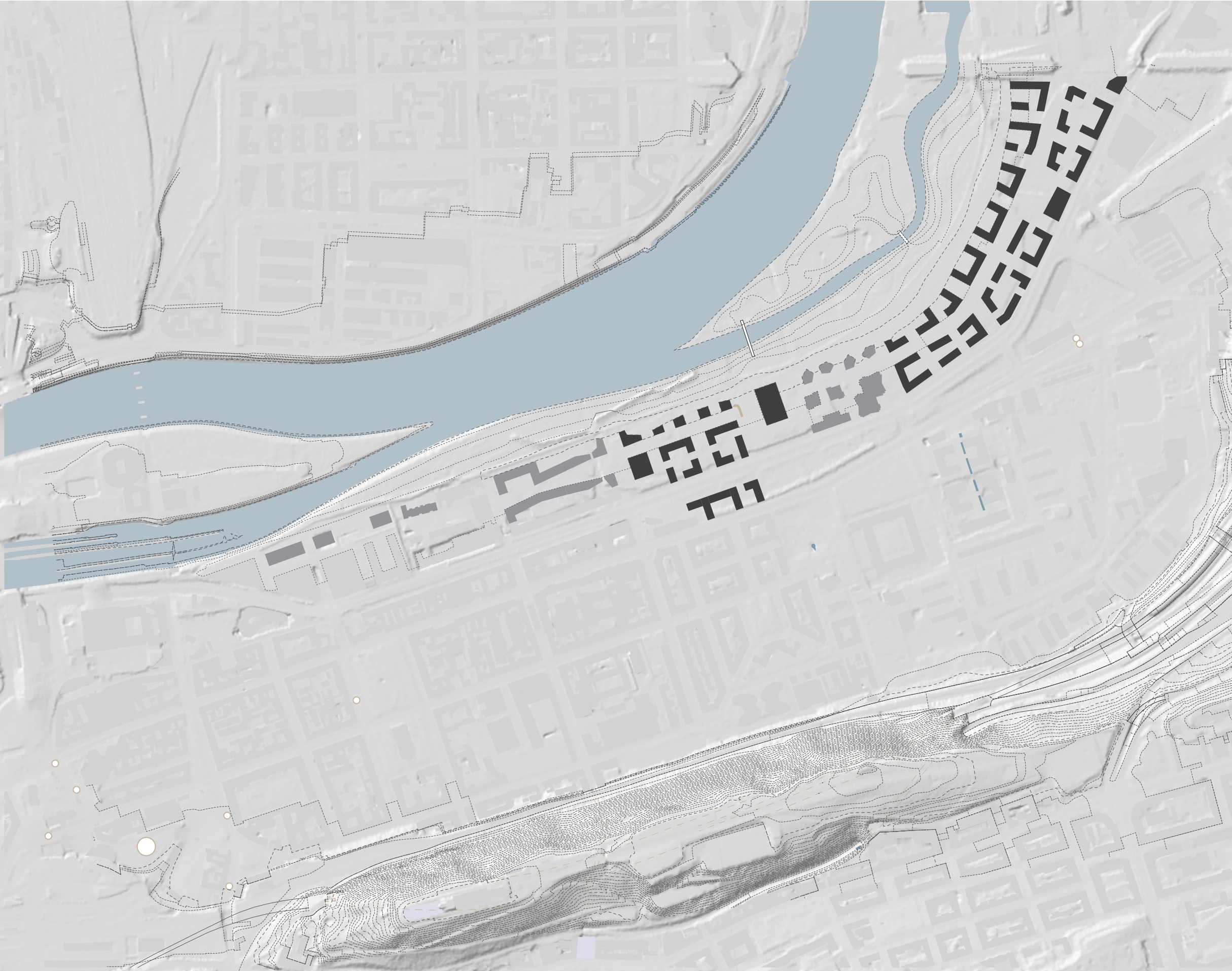
Doprava - intenzita uzlů

- Legenda:
- Silniční doprava - význam dle tloušťky
 - Železniční
 - Metro
 - Tramvajová
 - Lodní
 - Stanice metro - barva dle linky
 - Tramvajová zastávka
 - Zastávka přívoz
 - Autobusová zastávka
 - Dopravní prostory - metro

Metodika
Se snižující se vzdáleností od dopravního uzlu (zastávky, stanice) dochází k zvýšení koncentrace lidí v daném místě. Platí to i v opačném směru, kdy jde naopak o počátek rozptylu z jednoho bodu do okolí.

Struktura navržená

- Legenda:
- Navrhované doplnění struktury
 - Objekty ve výstavbě nebo přípravné fázi
 - Stávající objekty

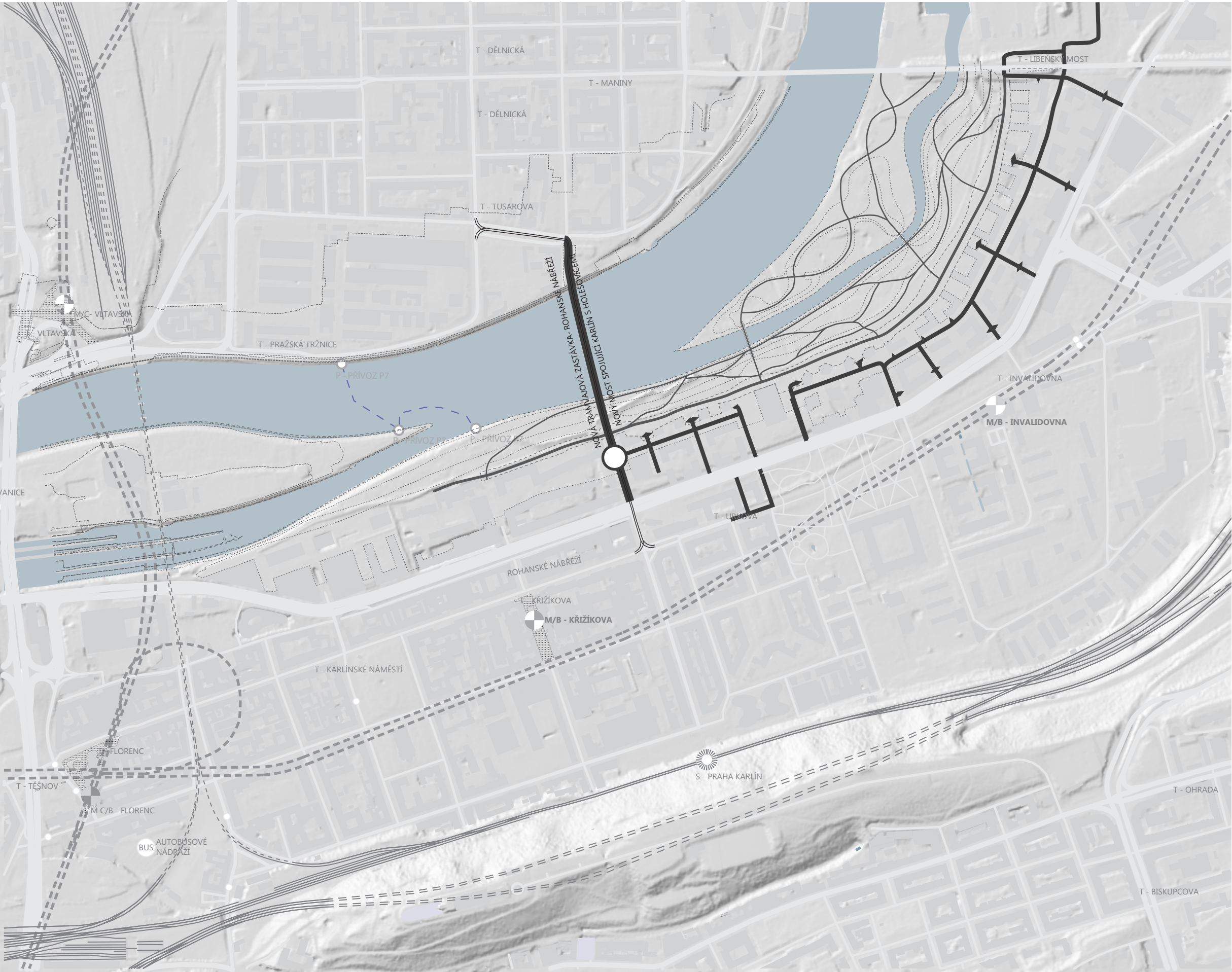
Schwarzplan - navrhovaný stav

- Legenda:
- Navrhované doplnění struktury
 - Stávající objekty

1:15 000

0m 150M 300M

Legenda:

- Doprava
- Silniční doprava - význam dle tloušťky
 - Železniční
 - Metro
 - Tramvajová
 - Lodní

- Návrh
- Silniční doprava - význam dle tloušťky
 - Tramvajová
 - Pěší trasy
 - Zastávky - tramvaj
 - Zastávka - vlak

Navrhovaný stav

Legenda

- Zástavba - nová
- Navrhované muzeum
- Stromy - nové

1:15 000
0m 150M 300M